

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Sammanfattning

I betänkandet behandlas budgetpropositionen (prop. 2001/02:1) såvitt avser utgiftsområde 1 Rikets styrelse och 46 motionsyrkanden med anknytning till utgiftsområdet. Vidare behandlas redogörelsen Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2000 (redog. 2000/01:RS2).

Utskottet har berett utrikesutskottet tillfälle att yttra sig angående propositionen och motionerna i de delar som rör utrikesförvaltningen.

Anslagen inom utgiftsområdet föreslås uppgå till de av regeringen respektive riksdagsstyrelsen föreslagna beloppen.

Representanterna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna förklarar i var sitt särskilt yttrande att, eftersom dessa partiers förslag inte tillstyrkts av riksdagen i budgetprocessens första steg, de inte deltar i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Till betänkandet har fogats fem reservationer: dels en reservation (m) om avveckling av presstödet och Presstödsnämnden fr.o.m. år 2003, dels en reservation (kd) rörande tröskeffekt för lågfrekventa tidningar med riksspridning, dels en reservation (kd) om den idéburna organisationspressens villkor, dels en reservation (m, kd, c, fp) om principer för utrikesrepresentationen, dels en reservation (kd) om MR-attachéer och miljöattachéer.

Därtill innehåller betänkandet särskilda yttranden om utvecklingsstödet till dagspressen (c), om riksdagsledamöternas arvode (mp), om att det bör finnas en djurskyddsminister (mp) och om principer för utrikesrepresentationen.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen lägger riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2000 till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	7
Förslag till investeringsplan.....	8
Redogörelse för ärendet.....	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Propositionens huvudsakliga innehåll m.m.	9
Utskottets överväganden	12
Demokrati	12
Allmänna val	12
Justitiekanslern	13
Datainspektionen	15
Svensk författningssamling	16
Valmyndigheten	16
Mediepolitik	17
Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	18
Ändrade presstödsregler	19
Presstöd	23
Stöd till radio- och kassettidningar	25
Radio- och TV-verket.....	26
Granskningsnämnden för radio och TV.....	27
Samepolitik.....	28
Sametinget	28
Anslag som inte ingår i något politikområde.....	29
Riksdagens ledamöter och partier m.m.....	30
Riksdagens förvaltningskostnader	31
Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	33
Kungliga hov- och slottsstaten.....	34
Regeringskansliet m.m.	35
Stöd till politiska partier	46
Expertgruppen för EU-frågor	47
Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2000.....	48
Reservationer.....	50
1. Avveckling av presstödet och Presstödsnämnden fr.o.m. år 2003 (punkt 4)	50
2. Tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar med riksspridning (punkt 5)	50
3. Den idéburna organisationspressens villkor (punkt 7).....	51
4. Principer för utrikesrepresentationen (punkt 12)	51
5. MR-attachéer och miljöattachéer (punkt 15).....	52

Särskilda yttranden.....	54
Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 1).....	54
Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 1).....	56
Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 1).....	57
Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 1).....	58
Utvecklingsstödet (punkt 1)	59
Riksdagsledamöternas arvode (punkt 1)	59
Djurskyddsminister (punkt 11).....	59
Principer för utrikesrepresentationen (punkt 12).....	60
Bilaga 1 Förteckning över behandlade förslag.....	61
Propositionen	61
Redogörelse.....	62
Motioner från allmänna motionstiden	62
Bilaga 2 Utrikesutskottets yttrande	67

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse

- a) Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om tillfälligt distributionsstöd för utdelning av dagstidningar på lördagar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:1 utgiftsområde 1 förslagspunkt 1.
- b) Riksdagen anvisar för budgetåret 2002 anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse på det sätt som framgår av efterföljande specifikation. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:1 utgiftsområde 1 förslagspunkterna 2 och 6.
- c) Riksdagen avslår motionerna 2001/02:K201, 2001/02:K208, 2001/02:K219, 2001/02:K226, 2001/02:K228, 2001/02:K243 yrkande 8, 2001/02:K302 yrkande 2, 2001/02:K352 yrkandena 1 och 2, 2001/02:K395, 2001/02:K398, 2001/02:K422 yrkandena 1 och 2, 2001/02:K425 yrkandena 1, 4 och 5, 2001/02:Fi294 yrkandena 9 och 24, 2001/02:U344 och 2001/02:Kr419 yrkande 2.

2. Investeringsplan för riksdagsförvaltningen

Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2002–2004. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:1 utgiftsområde 1 förslagspunkt 3.

3. Bemyndiganden för riksdagsförvaltningen

Riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att

- a) under år 2002 i fråga om ramanslaget 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader ingå ekonomiska förpliktelser avseende reparationer på riksdagens fastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 84 000 000 kr under åren 2003–2004,
- b) för budgetåret 2002 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 192 800 000 kr.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:1 utgiftsområde 1 förslagspunkterna 4 och 5.

4. Avveckling av presstödet och Presstödsnämnden fr.o.m. år 2003

Riksdagen avslår motion 2001/02:K425 yrkandena 2 och 3.

Reservation 1 (m)

5. Tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar med riksspridning

Riksdagen avslår motion 2001/02:K367 yrkande 3.

Reservation 2 (kd)

6. Översyn av presstödsreglerna

Riksdagen avslår motion 2001/02:K378.

7. Den idéburna organisationspressens villkor

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr423 yrkande 1.

Reservation 3 (kd)

8. Särskilda medel för redaktionell verksamhet på minoritetsspråk

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr420 yrkande 2.

9. Tidningen R & D

Riksdagen avslår motion 2001/02:K251.

10. Benämningen av vissa statsbidrag

Riksdagen avslår motion 2001/02:K210.

11. Djurskyddsminister

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ418 yrkande 3.

12. Principer för utrikesrepresentationen

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:K302 yrkande 3 och 2001/02:K241.

Reservation 4 (m, kd, c, fp)

13. Organisationen av Sveriges representation i utlandet

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:K242 och 2001/02:U351 yrkandena 10–12.

14. Ambassadernas verksamhet

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ520 yrkande 30 och 2001/02:MJ523 yrkande 15.

15. MR-attachéer och miljöattachéer

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:U351 yrkandena 8 och 9, 2001/02:MJ520 yrkande 30 och 2001/02:MJ523 yrkande 15.

Reservation 5 (kd)

16. Villkoren för medföljare till UD-anställda i utrikestjänst

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:K234 och 2001/02:K403 yrkandena 1–6.

17. Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2000

Riksdagen lägger redogörelse 2000/01:RS2 till handlingarna.

Stockholm den 22 november 2001

På konstitutionsutskottets vägnar

Göran Magnusson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Pär Axel Sahlberg (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Mats Berglind (s), Lars Hjertén (m), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Kenth Högström (s), Mats Einarsson (v), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Helena Bargholtz (fp), Margareta Nachmanson (m) och Sven Bergström (c).

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 1

Rikets styrelse

Utskottets förslag stämmer överens med regeringens respektive riksdagsstyrelsens förslag till anslagsfördelning.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna redovisar sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

1 000-tal kronor

Anslag	Utskottets förslag
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden (<i>ram.</i>)	5 790
27:2 Presstöd (<i>ram.</i>)	515 029
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar (<i>ram.</i>)	127 300
27:4 Radio- och TV-verket (<i>ram.</i>)	11 264
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV (<i>ram.</i>)	8 964
45:1 Sametinget (<i>ram.</i>)	16 692
46:1 Allmänna val (<i>ram.</i>)	215 000
46:2 Justitiekanslern (<i>ram.</i>)	16 111
46:3 Datainspektionen (<i>ram.</i>)	29 390
46:4 Svensk författningssamling (<i>ram.</i>)	1 011
46:5 Valmyndigheten (<i>ram.</i>)	12 800
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten (<i>ram.</i>)	83 516
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m. (<i>ram.</i>)	592 325
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader (<i>ram.</i>)	447 484
90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (<i>ram.</i>)	49 097
90:5 Regeringskansliet m.m. (<i>ram.</i>)	4 998 149
90:6 Stöd till politiska partier (<i>ram.</i>)	145 200
90:7 Expertgruppen för EU-frågor	9 000
Summa för utgiftsområde 1	5 316 203

Förslag till investeringsplan

Miljoner kronor

	Total kostnad	Anskaffat t.o.m. 2000	Prognos 2001	Budget 2002	Beräknat 2003	Beräknat 2004
Byggnader och mark		1 078,4	57,9	41,3	40,0	40,0
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		126,1	13,3	52,1	50,0	50,0
Summa investeringar		1 204,5	71,2	93,4	90,0	90,0
Lån i Riksgäldskontoret		28,4	40,0	60,0	60,0	60,0
Anslag		1 176,1	31,2	33,4	30,0	30,0
Summa finansiering		1 204,5	71,2	93,4	90,0	90,0

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2002 lämnas bl.a. förslag om i vilken utsträckning anslagen under utgiftsområde 1 skall anvisas medel budgetåret 2002. Regeringen föreslår därtill vissa förändringar angående presstödet. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen godkänner den föreslagna investeringsplanen samt bemyndigar riksdagsförvaltningen att dels ingå ekonomiska förpliktelser avseende riksdagens fastigheter, dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar.

I detta sammanhang behandlar utskottet också 46 motionsyrkanden rörande utgiftsområdet som väckts under den allmänna motionstiden hösten 2001.

Utskottet har berett utrikesutskottet tillfälle att yttra sig angående förslagen i propositionen och motionerna i de delar som berör utrikesförvaltningen.

I betänkandet behandlas vidare riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2000.

Utskottet har i samband med beredningen av ärendet hållit en *utfrågning* den 13 november 2001 där riksdagsdirektören Anders Forsberg, förvaltningschefen Kerstin Andersson och ekonomichefen Lena Uhlin bl.a. lämnat information om riksdagsförvaltningens årsredovisning för år 2000 och om budgetförslaget för år 2002.

Riksdagen har den 21 november (bet. 2001/02:FiU1, rskr. 2001/02:34) beslutat i enlighet med propositionens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1. Summan av de till utgiftsområdet hörande utgifterna får högst uppgå till det sålunda beslutade beloppet. Anslagen inom utgiftsområdet skall därtill fastställas genom ett särskilt beslut.

Propositionens huvudsakliga innehåll m.m.

Regeringen respektive riksdagsstyrelsen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för budgetåret 2002 anvisar anslagen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse i enlighet med den uppställning som redovisas i propositionen. Av uppställningen framgår att anslagsbeloppen för utgiftsområdet år 2002 sammanlagt uppgår till 7 284 122 000 kr. Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna föreslår i partimotioner och kommittémotioner ändringar av vissa av anslagen inom utgiftsområdet. Budgetpropositionens respektive motionernas förslag till anslag inom utgiftsområdet budgetåret 2002 framgår av följande tabell.

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Propositionens förslag	Oppositionspartiernas förslag i för- hållande till propositionens förslag			
		(m) ¹	(kd)	(c)	(fp)
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	5 790				
27:2 Presstöd	515 029	-300 000	-66 000		-415 000
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	127 300				
27:4 Radio- och TV-verket	11 264	-1 268		-2 404	
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	8 964	-1 590			
45:1 Sametinget	16 692				
46:1 Allmänna val	215 000				
46:2 Justitiekanslern	16 111				
46:3 Datainspektionen	29 390		-6 000		
46:4 Svensk författnings- samling	1 011				
46:5 Valmyndigheten	12 800				
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	83 516			-3 975	
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	592 325				
90:3 Riksdagens förvalt- ningskostnader	447 484				
90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	49 097				
90:5 Regeringskansliet m.m.	4 998 149	-423 000	-375 000	-763 621	-475 000
90:6 Stöd till politiska partier	145 200				-30 000
90:7 Expertgruppen för EU-frågor	9 000				-9 000
Summa	7 284 122	-726 858	-447 000	-770 000	-929 000

Utgiftsområde 1 omfattar politikområdet Demokrati samt delar av politikområdena Mediepolitik och Samepolitik. I utgiftsområdet ingår även anslagen Kungliga hov- och slottsstaten, Regeringskansliet m.m., Stöd till politiska partier, riksdagens ledamöter och partier m.m., riksdagens förvaltningskostnader samt Riksdagens ombudsmän.

I propositionen framhåller regeringen att utgiftsområdet skiljer sig i flera avseenden från övriga utgiftsområden. För bl.a. riksdagen och dess ombudsmän, Regeringskansliet och hovet gäller särskilda förutsättningar. Mål- och

¹ I redovisningen beaktas inte konsekvenserna av Moderata samlingspartiets förslag att återföra utrikesförvaltningen till utgiftsområde 5, eftersom riksdagen inte kan ta ställning till detta förrän i samband med behandlingen av den ekonomiska vårpropositionen år 2002. Partiets förslag om förstärkning av anslaget till utrikesförvaltningen beaktas i redovisningen.

resultatstyrning går enligt regeringens mening inte att applicera på stora delar av utgiftsområdet. Detta innebär att mål som är uppföljningsbara, dvs. mätbara och avgränsade i tiden, inte kan fastställas. För flera verksamheter inom utgiftsområde 1 sätter regeringen över huvud taget inga mål.

Utskottets överväganden

Demokrati

Politikområdet Demokrati omfattar Justitiekanslerns, Datainspektionens och Valmyndighetens verksamheter. Utvecklingsarbetet Tid för demokrati och betalning av statens kostnader för valsedlar, valkuvert och annat valmaterial samt ersättningar till vissa myndigheter m.m. för biträde i samband med allmänna val omfattas också av politikområdet. Till området hör även tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek.

Målet för politikområdet är att folkstyrelsen skall värnas och fördjupas. Regeringen riktar in politiken på att främja medborgarnas aktiva deltagande i de politiska beslutsprocesserna och i samhällslivet samt att stärka individens integritet och yttrandefrihet och att verka för en rättssäker förvaltning. Valdeltagandet i de allmänna valen år 2002 skall öka. Förutsättningarna för medborgare, särskilt personer med utländsk bakgrund, funktionshindrade, arbetslösa, barn och ungdomar, att delta i demokratin skall förbättras. Jämställdheten inom politiken skall stärkas.

Politikområdet delas in i verksamhetsområdena Demokrati och deltagande samt Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning. För det förstnämnda verksamhetsområdet är målet att medborgarnas deltagande i de allmänna valen och i övriga politiska processer skall öka. Vidare skall de allmänna valen och folkomröstningar genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet. För det sistnämnda verksamhetsområdet är målet att värna integriteten, yttrandefriheten samt rättssäkerheten i den offentliga verksamheten.

Regeringen anför att de insatser som gjorts inom politikområdet har bidragit till att värna och fördjupa folkstyrelsen. Enligt regeringen är emellertid många insatser inom politikområdet av sådan art att man knappast kan förväntas se effekter i det korta perspektivet. Regeringen menar dock att det statliga demokratiutvecklingsarbetet bidragit till en mängd aktiviteter runt om i landet.

Regeringen föreslår att anslagen inom politikområdet Demokrati skall uppgå till sammanlagt 274 312 000 kr budgetåret 2002.

Allmänna val

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 215 000 000 kr till anslaget 46:1 *Allmänna val* budgetåret 2002.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 46:1 *Allmänna val* skall uppgå till 215 000 000 kr budgetåret 2002.

Från anslaget betalas statens kostnader för valsedlar, valkuvert och andra valtillbehör samt ersättningar till vissa myndigheter m.m. för biträde i samband med allmänna val. Inom anslaget finns även medel till regeringens utvecklingsprojekt för folkstyrelsen, Tid för demokrati, som kommer att pågå t.o.m. år 2002.

Anslagsbelastningen beror till största del på vilka val som hålls under året. I 2001 års ekonomiska vårproposition (prop. 2000/01:100 avsnitt 8 Tilläggsbudget) tillfördes anslaget 1 400 000 kr då ansvaret för drift och förvaltning av det IT-stöd som avses användas vid valen fr.o.m. år 2002 flyttades från skatteförvaltningen till Valmyndigheten. I tilläggsbudget i denna proposition föreslår regeringen att anslagsnivån för år 2001 ökas med 12 000 000 kr.

Från och med 2002 görs en permanent överföring om 2 000 000 kr från anslaget 3:2 Skattemyndigheterna under utgiftsområde 3 till detta anslag. Överföringen avser den ansvarsförändring som innebär att Valmyndigheten tar över ansvaret för drift och förvaltning av det IT-stöd som avses användas vid valen fr.o.m. år 2002. För budgetåret 2002 sänks anslaget dock tillfälligt med 2 000 000 kr. Medlen förs till anslaget 46:5 Valmyndigheten.

Regeringen föreslår att anslaget budgetåret 2002 skall uppgå till 215 000 000 kr. Detta år genomförs allmänna val. I anslagsnivån för år 2002 ingår 10 000 000 kr för utvecklingsarbetet Tid för demokrati. För budgetåren 2003 och 2004 beräknas anslaget uppgå till 17 000 000 kr respektive 112 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att anslaget 46:1 *Allmänna val* skall uppgå till 215 000 000 kr budgetåret 2002.

Justitiekanslern**Utskottets förslag i korthet**

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 16 111 000 kr till anslaget 46:2 *Justitiekanslern* budgetåret 2002.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 46:2 *Justitiekanslern* skall uppgå till 16 111 000 kr budgetåret 2002.

Målet med Justitiekanslerns (JK) verksamhet – som i huvudsak är författningsreglerad – är att värna om rättssäkerheten och förbättra effektiviteten på den offentliga förvaltningens område, att se till att den enskilde kommer till

sin rätt utan att det allmänna intresset sätts åt sidan på skaderegleringens område samt att bidra till en riktig rättstillämpning och lagföring på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden.

Av JK:s resultatredovisning för budgetåret 2000 framgår att antalet inkomna ärenden uppgick till 3 999 och antalet avgjorda ärenden till 4 088. Vid en jämförelse med budgetåret 1999 har antalet inkomna ärenden minskat med drygt 7 %. Antalet avgjorda ärenden har minskat med drygt 8 %. Minskningen av antalet inkomna ärenden är framför allt en följd av att antalet inkomna skadeståndsärenden med gemenskapsrättslig anknytning och dataärenden har minskat. Samtidigt har antalet inkomna tillsynsärenden och övervakningskammaraärenden ökat. Nedgången i antalet avgjorda ärenden synes vara en följd av att färre ärenden av närmast masskaraktär kommit in under året. Antalet ej avgjorda ärenden har vid årets slut, jämfört med motsvarande siffra vid utgången av år 1999, minskat från 648 till 559 ärenden eller med knappt 14 %. Handläggningen av äldre ärenden har under året prioriterats. Antalet ärenden äldre än två år uppgår till 54, varav de flesta är rättegångar. Den genomsnittliga handläggningstiden för de ärendegrupper som får anses ha en särskild betydelse för enskilda, tillsyn och skadestånd, uppgår till drygt två respektive drygt tre månader. I detta sammanhang bör också nämnas att vissa ärenden är av förturskaraktär, exempelvis ärenden om tryck- och yttrandefrihetsbrottets hets mot folkgrupp, som också förutsätter särskilda och resurskrävande insatser.

Regeringen framhåller att antalet inkommande tryck- och yttrandefrihetsrättsliga ärenden har ökat för varje år sedan 1996. Tendensen med en ökande ärendetillströmning och därmed sammanhängande resursförbrukning kan, enligt regeringens bedömning, antas hålla i sig. Regeringen pekar också på att de förslag som nyligen lagts fram av Kommittén om straffansvar för organiserad brottslighet m.m. och Mediegrundlagsutredningen innebär utökade arbetsuppgifter för JK och med all sannolikhet kommer att förutsätta särskilda insatser från JK:s sida.

Enligt regeringens bedömning har JK i allt väsentligt uppnått de verksamhetsmål som regeringen har satt upp.

För att JK skall kunna fullfölja sitt uppdrag behöver anslaget enligt regeringen justeras upp med 2 700 000 kr. Som kompensation för beräknade ökade utgifter för löner, lokaler m.m. justeras anslaget upp med 236 000 kr år 2002. Regeringen föreslår att JK för budgetåret 2002 bör anvisas ett anslagsbelopp som uppgår till 16 111 000 kr. För budgetåren 2003 och 2004 beräknas anslaget uppgå till 16 502 000 kr respektive 16 825 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att anslaget 46:2 *Justitiekanslern* skall uppgå till 16 111 000 kr budgetåret 2002.

Datainspektionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 29 390 000 kr till anslaget 46:3 *Datainspektionen* budgetåret 2002. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion (kd) där det föreslås en minskning av anslaget med 6 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 46:3 *Datainspektionen* skall uppgå till 29 390 000 kr budgetåret 2002.

De övergripande målen för *Datainspektionen* är att behandling av personuppgifter inte skall medföra otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet – vilket skall nås utan att användningen av teknik onödigt hindras eller försvåras – och att god sed iaktas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet. Därutöver gäller för år 2001 att tillsynsverksamheten skall bedrivas i minst lika stor omfattning som under de två senaste budgetåren och att informationsverksamheten skall öka de personuppgiftsansvarigas kunskap om integritetsskyddsreglerna med särskild inriktning på att etablera fortlöpande kontakter med de personuppgiftsombud som anmälts till inspektionen. Nya allmänna råd om information till registrerade enligt personuppgiftslagen har utarbetats under år 2001. Under de senaste åren har den internationella verksamheten ökat väsentligt. Nya tillsynsuppgifter har lagts på *Datainspektionen* i anslutning till polis- och tullsamarbetet inom ramen för Europol-, Schengen- och TIS-konventionerna.

Enligt regeringens bedömning har *Datainspektionen* uppnått samtliga verksamhetsmål som regeringen angivit. Åtterrporteringskraven har emellertid i huvudsak varit inriktade på prestationsmått och ger enligt regeringen inte så god information om vilka effekter och resultat som uppnåtts. I och med regleringsbrevet för år 2001 har en ny verksamhetsindelning och mera resultatnriktade verksamhetsmål och åtterrporteringskrav införts.

Regeringen anför att en särskild utredare tillkallats för att göra en översyn av *Datainspektionens* verksamhet och finansiering mot bakgrund av den nya personuppgiftslagen och den snabba tekniska utvecklingen på informationsteknikens område. Utredaren skall analysera behoven av förändringar i verksamhetsinriktning och arbetsformer och senast den 15 januari 2002 lämna de förslag som behövs när det gäller inriktning, omfattning och finansiering av den fortsatta verksamheten.

För budgetåret 2002 föreslår regeringen att anslaget skall uppgå till 29 390 000 kr. För åren 2003 och 2004 beräknas anslaget uppgå till 30 105 000 kr respektive 30 693 000 kr.

Motionen

I motion K352 yrkande 2 (delvis) av Ingvar Svensson m.fl. (kd) föreslås att anslaget minskas med 6 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag i avvaktan på utvärderingen av Datainspektionens verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget 46:3 *Datainspektionen* skall uppgå till 29 390 000 kr budgetåret 2002 och avstyrker motion K352 yrkande 2 delvis (kd), enligt vilken anslaget föreslås minskas med 6 000 000 kr.

Svensk författningssamling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 1 011 000 kr till anslaget 46:4 *Svensk författningssamling* budgetåret 2002.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 46:4 *Svensk författningssamling* skall uppgå till 1 011 000 kr budgetåret 2002.

Från anslaget betalas bl.a. den kostnadsfria tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek (frilistan). Det nuvarande avtalet för tryck och distribution av SFS gäller till utgången av år 2001. Enligt regeringen har en ny upphandling av tjänsten gjorts under år 2001.

För budgetåret 2002 föreslår regeringen att 1 011 000 kr anvisas för ändamålet. Även för åren 2003 och 2004 beräknas anslaget uppgå till 1 011 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att anslaget 46:4 *Svensk författningssamling* skall uppgå till 1 011 000 kr budgetåret 2002.

Valmyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 12 800 000 kr till anslaget 46:5 *Valmyndigheten* budgetåret 2002.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 46:5 *Valmyndigheten* skall uppgå till 12 800 000 kr budgetåret 2002.

Valmyndighetens arbetsuppgifter som central förvaltningsmyndighet för frågor om val och folkomröstning finansieras under detta anslag. Myndigheten inrättades den 1 juli 2001. I 2001 års ekonomiska vårproposition anvisades 3 450 000 kr för perioden den 1 juli–den 31 december 2001. I tilläggsbudget i denna proposition föreslås att ytterligare 3 000 000 kr anvisas.

För budgetåret 2002 föreslår regeringen att anslaget skall uppgå till 12 800 000 kr. För åren 2003 och 2004 beräknas anslaget uppgå till 9 010 000 kr respektive 9 190 000 kr. Från och med år 2002 görs en permanent överföring om 6 900 000 kr från anslaget 3:1 *Riksskatteverket* under utgiftsområde 3 med anledning av det ändrade ansvaret som central valmyndighet. Vidare sker, under förutsättning att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens proposition om ändringar i vallagen m.m., en permanent överföring om 900 000 kr från anslaget 3:2 *Skattemyndigheterna* under utgiftsområde 3 med anledning av att Valmyndigheten tar över ansvaret för framställningen av röstlängder och utdelandet av dupletteröstkort m.m. Från och med år 2002 sker även en permanent överföring om 1 000 000 kr från anslaget 1:8 *Kammarkollegiet* under utgiftsområde 2. För år 2002 görs därutöver en engångsöverföring om 2 000 000 kr från anslaget 1:8 *Kammarkollegiet* och en engångsöverföring om 2 000 000 kr från anslaget 46:1 *Allmänna val*.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att anslaget 46:5 *Valmyndigheten* skall uppgå till 12 800 000 kr budgetåret 2002.

Mediepolitik

Politikområdet Mediepolitik omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och ungdom från skadligt innehåll i massmedierna. De statliga uppgifterna på medieområdet omfattar bl.a. fastställande av regler, tillståndsgivning och registrering. Till området hör Presstödsnämnden, Taltidningsnämnden, Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV, Statens biografbyrå och Rådet mot skadliga våldsskildringar samt Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB och Teracom AB. Politikområdet består av anslag under både utgiftsområde 1 och utgiftsområde 17, som bereds av kulturutskottet. Under utgiftsområde 1 finns budgetförslaget för anslagen till Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden, Presstöd, Stöd till radio- och kassettidningar, Radio och TV-verket samt Granskningsnämnden för radio och TV.

Målet för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i

massmedierna (prop. 2000/01:1, utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59).

Regeringen gör bedömningen att presstödet och stödet till radio- och kassettidningar har stor betydelse för att bevara mångfalden på dagstidningsmarknaden och en god spridning av dagstidningar. Vidare anför regeringen att verksamheterna vid Granskningsnämnden för radio och TV, tillsammans med verksamheterna vid Statens biografbyrå och Våldsskildringsrådet, fyller en viktig funktion i strävandena att motverka skadligt medieinnehåll.

I budgetpropositionen (prop. 2001/02:1, utg.omr. 17) föreslår regeringen att ett nytt 9 kap. införs i radio- och TV-lagen (1996:844) för att klargöra gällande lydelse av bestämmelserna. Till följd av ett förbiseende som skedde i propositionen Kommersiell lokalradio (prop. 1999/2000:55, bet. 2000/01:KU22, rskr. 2000/01:222) finns det enligt regeringen i dag två bestämmelser i radio- och TV-lagen med olika lydelse som betecknas 9 kap. 10 §. Förslaget innebär enligt regeringen inte någon ändring i sak. Av lagtekniska skäl föreslår regeringen att hela nuvarande 9 kap. upphävs och ersätts med ett nytt kapitel.

Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 5 790 000 kr till anslaget 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* budgetåret 2002. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion (m) om avveckling av Presstödsnämnden fr.o.m. budgetåret 2003.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* skall uppgå till 5 790 000 kr budgetåret 2002.

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar. Nämndernas verksamhet fungerar enligt regeringen väl och inga förändringar av inriktningen på verksamheten föreslås för kommande år.

Riksrevisionsverket har haft anmärkningar i revisionsberättelsen avseende Presstödsnämndens och Taltidningsnämndens verksamheter, som enligt Riksrevisionsverket borde redovisas separat. Regeringen beslutade i juni 2001 att Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden kan upprätta och lämna en gemensam delårsrapport för 2001 (dnr Ku2001/1232/Me). I övrigt bereds frågan om Presstödsnämndens och Taltidningsnämndens redovisningsformer vidare i Regeringskansliet.

Motionen

I motion K425 yrkande 3 av Per Unckel m.fl. (m) föreslås att riksdagen beslutar att Presstödsnämnden avvecklas fr.o.m. budgetåret 2003 och att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet i enlighet med vad som anförs i motionen. Motionärerna anser att presstödet skall avvecklas helt fr.o.m. år 2003. Presstödsnämnden kommer då inte längre att ha någon uppgift att fylla och kan därmed avvecklas. Resterade uppgifter, såsom bevakning av ännu återstående lån m.m. från Presstödsnämnden, kan till dess denna verksamhet helt har avvecklats handläggas av Kammarkollegiet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget 27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden skall uppgå till 5 790 000 kr budgetåret 2002.

I motion K425 yrkande 3 (m) föreslås att Presstödsnämnden avvecklas fr.o.m. år 2003. Förslaget är en följd av att motionärerna anser att presstödet skall avvecklas. Utskottet delar emellertid inte motionärernas uppfattning om avveckling av presstödet. Det saknas då skäl att avveckla Presstödsnämnden. Motion K425 yrkande 3 (m) avstyrks.

Ändrade presstödsregler**Utskottets förslag i korthet**

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om att ett särskilt distributionsstöd införs under år 2002 för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår motioner om tröskeleffekt för lågfrekventa tidningar med riksspridning (kd), om översyn av presstödsreglerna (s), om att utvecklingsstödet skall utgå till alla bidragsberättigade tidningar, dvs. även till endagstidningarna (c), om särskilda medel för redaktionell verksamhet på nationella minoritetsspråk (v) samt om översyn av den idéburna organisationspressens villkor och ett särskilt statligt stöd till denna press (kd).

Propositionen

Regeringen föreslår att ett särskilt distributionsstöd införs under år 2002 för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden (yrkande 1). När det gäller stödets närmare utformning anför regeringen följande. Presstödsnämnden bör bestämma stödnivån för olika tidningar utifrån vad som är skäligt i det enskilda fallet. Stödet får dock uppgå till högst 4 kr per distribuerat exemplar för den kostnad som överstiger 6 kr. Om tidningens sammanlagda kostnad per abonnent för distribution, måndag-lördag, understiger 16 kr får stöd inte utgå.

Stödet skall finansieras från anslaget 27:2 Presstödet och får uppgå till totalt högst 15 000 000 kr per år. Uppföljning och utvärdering av stödets effekter på lördagsdistributionen, stödnivåer m.m. skall göras av Presstödsnämnden inför ett eventuellt beslut om fortsättning av stödformen.

Enligt regeringens bedömning finns ett behov av utvecklings- och investeringsstöd inom delar av den driftsstödsberättigade dagspressen. För att dessa tidningar långsiktigt skall kunna behålla sin ställning på marknaden avser regeringen att år 2002 ta initiativ till ett tillfälligt utvecklingsstöd. Stödet får uppgå till högst 15 000 000 kr per år. Regeringen avser att ge Presstödsnämnden i uppdrag att lämna förslag till riktlinjer för hur stödet skall fördelas.

Regeringen kommer för närvarande inte att vidta några åtgärder med anledning av två remissbehandlade promemorior med förslag till hur en tidning som varit berättigad till driftsstöd skall kunna få fortsatt stöd under en begränsad tid, om tidningen inleder ett samarbete med en annan tidning. Som skäl pekar regeringen på vad som framkommit under beredningen av promemoriorna och på de övriga insatser som genomförts och kommer att genomföras på presstödsområdet.

Övrigt

Den 14 juni 2001 gav regeringen Presstödsnämnden i uppdrag att kartlägga och analysera situationen för medier som riktar sig till främst invandrare och nationella minoriteter i Sverige (dnr Ku2001/1542/Me). Arbetet skall ske i nära samverkan med Radio- och TV-verket och Statens kulturråd och resultatet redovisas senast den 1 maj 2002.

Regeringen har vidare den 11 oktober 2001 uppdragit åt Presstödsnämnden att senast den 20 december 2001 lämna förslag till utformning av det ovan nämnda utvecklings- och investeringsstödet (dnr Ku2001/2372/Me). Nämnden skall bl.a. lämna förslag på vilka slag av utvecklingsinsatser och investeringar som skall vara stödberättigade, stödnivåer samt vilka förutsättningar i övrigt som skall gälla för att få del av stödet. Presstödsnämnden skall vidare lämna förslag till de författningsmässiga förändringar som uppdraget föranleder.

Motioner

I *motion K367 yrkande 3 av Ingvar Svensson m.fl. (kd)* föreslås att riksdagen begär ett förslag från regeringen om regler beträffande tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning. Motionärerna konstaterar att tröskeeffekten i fråga om driftsstödet för lågfrekventa dagstidningar med en upplaga som hamnar under gränsen 2 000 exemplar men överstiger 1 500 exemplar mildrats. I analogi härmed anser motionärerna att lågfrekventa tidningar med riksspridning vars upplaga hamnar under 7 000 men inte 6 500 exemplar bör ges reducerat driftsstöd under en period av högst två år och att stödet därefter avvecklas.

I *motion K378 av Marie Granlund m.fl. (s)* föreslås ett tillkännagivande för regeringen om att se över presstödsreglerna. Motionärerna framhåller att

tidningsmarknaden håller på att radikalt förändras och att en översyn av reglerna bör göras i syfte att garantera mångfald, exempelvis genom ökat stöd eller mer flexibla regler. Särskilt lyfter motionärerna fram de behov av stöd som finns hos invandrar- och minoritetstidningar.

I *motion Kr422 yrkande 2 av Åsa Torstensson m.fl. (c)* föreslås ett tillkännagivande för regeringen om att utvecklingsstödet skall utgå till alla bidragsberättigade tidningar, dvs. även till endagstidningarna. Enligt motionärerna bör presstödet förenas med särskilda insatser som underlättar tidningsföretagens möjligheter att utveckla teknik och arbetsformer som är anpassade till den digitala mediemarknaden och som kan möta framtidens krav. Motionärerna är positiva till att regeringen avser att ta initiativ till ett tillfälligt utvecklingsstöd, men framhåller att utvecklingsstödet bör utgå till alla bidragsberättigade tidningar, inklusive endagstidningarna.

I *motion Kr420 yrkande 2 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v)* föreslås ett tillkännagivande för regeringen om att dagstidningar inom ramen för presstödet bör ges möjlighet att söka särskilda medel för redaktionell verksamhet på nationella minoritetsspråk. Motionärerna menar att ett av de bästa sätten att stärka språket är genom dagstidningarna. Regeringen gjorde i propositionen om nationella minoriteter bedömningen att presstödsreglerna gav ett tillräckligt stöd för samiska, finska och meänkieli. I dag finns det tre tidningar som vänder sig till finnar och tornedalingar och som har presstöd, nämligen Viikkoviesti, Ruotsin Suomalainen och Haparandabladet. Det är enligt motionärerna inte tillräckligt för att på sikt bevara och öka kunskapen om språket bland de nationella minoriteterna. Dessutom är utbredningen för dessa speciella tidningar inte särskilt stor. De flesta har större intresse av den tidning som finns där vederbörande är bosatt. Det behövs enligt motionärerna speciella insatser för att stimulera andra och tredje generationens invandrare att läsa på sitt modersmål. Därför anser motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag som syftar till att stimulera dagstidningar över hela landet att publicera en eller flera sidor på minoritetsspråk.

I *motion Kr423 yrkande 1 av Dan Kihlström m.fl. (kd)* föreslås att riksdagen begär att regeringen låter göra en översyn av den idéburna organisationspressens villkor och möjligheterna att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling av denna press. Motionärerna menar – med hänvisning till Demokratiutredningen – att den roll som organisationstidskrifter spelar i samhället har försumrats såväl inom forskningen som i mediepolitiken. Enligt motionärerna finns det ett betydande antal tidningar och tidskrifter som, utan något som helst offentligt stöd, ges ut av idéburna rörelser och som faller mellan det befintliga presstödet och kulturtidskriftsstödet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att införa ett särskilt distributionsstöd under år 2002 för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden (yrkande 1).

Motion K367 yrkande 3 (kd) tar upp frågan om regler beträffande tröskel-effekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning. Motionärerna anser att lågfrekventa tidningar med riksspridning vars upplaga hamnar under 7 000 men inte 6 500 exemplar skall ges oreducerat driftsstöd under en period av högst två år och att stödet därefter avvecklas. Enligt utskottets vid flera tillfällen redovisade inställning (se bet. 2000/01:KU1), är det olämpligt att man genom införandet av alltför många undantagsregler rubbar de generella principer som ligger till grund för reglerna om ekonomiskt stöd till dagspressen. Motion K367 yrkande 3 (kd) avstyrks.

I motionerna K378 (s) och Kr420 yrkande 2 (v) behandlas frågor om invandrar- och minoritetstidningar m.m. Regeringen har gett Presstödsnämnden i uppdrag att kartlägga och analysera situationen för medier som riktar sig till främst invandrare och nationella minoriteter i Sverige. Detta arbete bör inte föregripas. Motionerna K378 (s) och Kr420 yrkande 2 (v) avstyrks.

Utformningen av det av regeringen i budgetpropositionen aviserade tillfälliga utvecklingsstödet tas upp i motion K422 yrkande 2 (c). Motionärerna anser att utvecklingsstödet skall utgå till alla bidragsberättigade tidningar, dvs. även till endagstidningarna. Regeringen har nyligen gett Presstödsnämnden i uppdrag att lämna förslag till utformning av stödet. Nämnden skall bl.a. lämna förslag på vilka slag av utvecklingsinsatser och investeringar som skall vara stödberättigade, stödnivåer samt vilka förutsättningar i övrigt som skall gälla för att få del av stödet. Enligt utskottets mening finns det inte skäl att föregripa detta arbete. Motion K422 yrkande 2 (c) avstyrks.

I motion Kr423 yrkande 1 (kd) föreslås att riksdagen begär att regeringen låter göra en översyn av den idéburna organisationspressens villkor och möjligheterna att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling av denna press. Kulturutskottet avstyrkte förra året ett motsvarande motionsyrkande med konstaterandet att det i dag finns en viss möjlighet för organisationstidskrifter att erhålla stöd inom ramen för kulturtidskriftsstödet (bet. 2000/01:KrU5 s. 29). Med hänvisning till detta och då utskottet inte finner skäl till förändringar av presstödet för att ge utrymme för de i motionen åsyftade tidningarna och tidskrifterna avstyrks motion Kr423 yrkande 1 (kd).

Presstöd

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 515 029 000 kr till anslaget 27:2 *Presstöd* budgetåret 2002. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår tre motioner där det föreslås en minskning av anslaget i förhållande till regeringens förslag med 300 000 000 kr (m), med 66 000 000 kr (kd) respektive med 415 000 000 kr (fp) samt en motion om nivån på driftsstödet (kd). Utskottet föreslår också att riksdagen avslår en motion (fp) om minskat presstöd och fem motioner (samtliga m) om avveckling av presstödet.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 27:2 *Presstöd* skall uppgå till 515 029 000 kr budgetåret 2002.

Under år 2000 beviljades 75 tidningar driftsstöd. Av dessa var 51 lågfrekventa och 24 hög- och medelfrekventa tidningar. Driftsstödet höjdes med 12 % och distributionsstödet med 5 % fr.o.m. den 1 januari 2001. Höjningarna, som regeringen anför är de kraftigaste sedan stödet fick sin nuvarande utformning, bidrar enligt regeringens uppfattning till att lösa många andratidningars akuta ekonomiska problem. Dessutom bör höjningarna enligt regeringen kunna bidra till att skapa förutsättningar för en förbättrad ekonomisk situation för dessa tidningar även på sikt.

Regeringen gör bedömningen att presstödet har stor betydelse för att bevara mångfalden på dagstidningsmarknaden och en god spridning av dagstidningar. Det är därför angeläget med fortsatta insatser på området anser regeringen.

Motioner

I motion K425 av Per Unckel m.fl. (m) föreslås att anslaget minskas med 300 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag (*yrkande 1*) och att riksdagen beslutar att presstödet avvecklas helt fr.o.m. budgetåret 2003 (*yrkande 2*). Enligt motionärerna grundas regeringens inställning till presstödet på en överdriven tilltro till stödets positiva effekter för mångfalden, det fria ordet och den fria opinionsbildningen. Motionärerna menar att det stora antalet tidningsnedläggningar och hittills gjorda erfarenheter visar att presstödet till stor del har använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för till nödvändiga rationaliseringar. Tidningarna har anpassat sig efter och blivit beroende av presstödet i stället för att åtgärda de ekonomiska problemen. Vidare menar motionärerna att presstödet snedvrider konkurrensvillkoren, vilket kan innebära att tidningar som drivs utan presstöd kan få ekonomiska problem. De föreslår därför att presstödet skall avvecklas i två steg. För budgetåret 2002 föreslår de en besparing på 300 000 000 kr. Det resterande be-

loppet bör lyftas ur budgeten år 2003. Även i *motion K243 yrkande 8 av Bo Lundgren m.fl. (m)* föreslås att riksdagen beslutar att avveckla presstödet.

I *motion K208 av Rolf Gunnarsson (m)* föreslås ett tillkännagivande för regeringen om avveckling av presstödet. Motionären menar att tidningarna skall anpassa sina utgifter efter inkomsterna samt utvecklas och ha den volym läsarna efterfrågar. Presstödet medför enligt motionären att tidningarna anpassar sig för att få stödet. Även i *motion K219 av Sten Andersson och Ewa Thalén Finné (m)* föreslås ett tillkännagivande för regeringen om presstödet. Motionärerna anser att tidningar som inte klarar verksamheten av egen kraft eller med stöd av intressenter bör minska eller lägga ned verksamheten. Enligt motionärerna är det inte rimligt att skattebetalarna med drygt en halv miljard kronor om året skall finansiera på marknaden i praktiken osäljbara tidningar. Dessutom anser motionärerna att presstödet är politiskt ensidigt då det till stor del utgår till socialdemokratiska och centerpartistiska tidningar. Enligt motionärerna skall presstödet avvecklas. I *motion K226 av Margareta Cederfelt (m)* föreslås att riksdagen beslutar att presstödet successivt avvecklas under en period om tio år. Motionären anser att villkoren för nyhetsförmedling skall vara lika oavsett distributionsform.

I *motion K395 (delvis) av Helena Bargholtz m.fl. (fp)* föreslås att anslaget minskas med 415 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anför att de av principiella skäl är emot stödet och därför vill se det kraftigt reducerat. Samma förslag förs även fram i *motion Fi294 yrkande 9 (delvis) av Lars Leijonborg m.fl. (fp)*. I *motion Kr419 yrkande 2 av Ana Maria Narti m.fl. (fp)* föreslås ett tillkännagivande för regeringen om minskat presstöd. Motionärerna menar att dagstidningar är en omistlig del i en fungerande demokrati, men att pressen också är en marknad som bör fungera utan statliga bidrag. Enligt motionärerna innebär den förändrade mediemarknaden att de särskilda skäl som gällde då presstödet infördes inte längre är aktuella.

I *motion K352 yrkande 2 (delvis) av Ingvar Svensson m.fl. (kd)* föreslås att anslaget minskas med 66 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. I motionen föreslås även att riksdagen godkänner vad i motionen anförts om nivån för driftsstödet inom presstödssystemet (*yrkande 1*). Motionärerna anser att presstödet har och har haft stor betydelse för den publicistiska mångfalden, och de är positiva till regelförändringar som kan underlätta rationaliseringar och därmed på sikt minska beroendet av presstöd. Enligt motionärerna finns det en marginal på 81 000 000 kr i anslaget efter tidningen Arbetets konkurs. Motionärerna stöder distributionsstödet för lördagsutdelning, men anser att den övriga marginalen skall dras in.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget 27:2 *Presstöd* skall uppgå till 515 029 000 kr budgetåret 2002.

Motionerna K425 yrkande 1 (m), i vilken föreslås att anslaget skall uppgå till 215 029 000 kr år 2002, K352 yrkande 2 delvis (kd), i vilken det föreslås en minskning av anslaget med 66 000 000 kr för år 2002, samt K395 delvis

(fp) och Fi294 yrkande 9 delvis (fp), i vilka det föreslås en minskning av presstödet med 415 000 000 kr för år 2002, avstyrks. Även motion K352 yrkande 1 (kd) om nivån på driftstödet avstyrks.

I motionerna K208 (m), K219 (m) och K243 yrkande 8 föreslås en avveckling av presstödet. Motionärerna i motion K425 yrkande 2 (m) begär en avveckling av presstödet fr.o.m. budgetåret 2003. En successiv avveckling av presstödet under en period om tio år föreslås i motion K226 (m). I motion Kr419 yrkande 2 (fp) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om minskat presstöd. Motionärerna menar att pressen bör fungera utan statliga bidrag.

Vid behandlingen av i huvudsak motsvarande motionsyrkanden hösten 2000 konstaterade utskottet att det skett stora förändringar i medielandskapet sedan presstödet infördes. Vidare anförde utskottet: "Enligt utskottets uppfattning finns det, och kommer det under överskådlig tid alltså att finnas, ett stort behov av statligt stöd till dagspressen för att värna mångfalden och främja en allsidig nyhetsförmedling och opinionsbildning" (bet. 2000/01:KU1 s. 18). Utskottet, som inte finner skäl att nu göra någon annan bedömning, avstyrker motionerna.

Stöd till radio- och kassettidningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 127 300 000 kr till anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* budgetåret 2002.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* skall uppgå till 127 300 000 kr budgetåret 2002.

Ersättning till tidningsföretag som ger ut radio- och kassettidningar bidrar enligt regeringen till att synskadade och vissa andra grupper med särskilda behov i hela landet får tillgång till innehållet i dagstidningar. År 2000 gavs sammanlagt 88 dagstidningar ut som taltidningar (RATS-tidningar, radiotidningar respektive kassettidningar). Det statliga stödet anser regeringen är viktigt för att fortsatt garantera utgivningen av taltidningar.

Regeringen gör bedömningen att stödet till radio- och kassettidningar, i förening med presstödet, har stor betydelse för att bevara mångfalden på dagstidningsmarknaden och en god spridning av dagstidningar. Regeringen anser det därför angeläget med fortsatta insatser på området.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* skall uppgå till 127 300 000 kr budgetåret 2002.

Radio- och TV-verket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 11 264 000 kr till anslaget 27:4 *Radio- och TV-verket* budgetåret 2002. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår två motioner där det föreslås en minskning av anslaget i förhållande till regeringens förslag med 1 268 000 kr (m) respektive med 2 404 000 kr (c).

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 27:4 *Radio- och TV-verket* skall uppgå till 11 264 000 kr budgetåret 2002.

Radio- och TV-verket beslutar i frågor om tillstånd, avgifter och registrering som rör ljudradio- och TV-sändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan särskilt angiven myndighet. Enligt regeringens bedömning visar Radio- och TV-verket för år 2000 goda resultat när det gäller att främja möjligheterna till mångfald inom radio och television genom bl.a. tillsyn och bevakning av utvecklingen inom medieområdet. Radio- och TV-verket svarar för en snabb och rättssäker tillståndsgivning. Arbetet med att följa utvecklingen inom medierna och publicera relevant information om medieområdet bedömer regeringen som fortsatt angeläget.

För arbetsuppgifter som har samband med reformeringen av den kommersiella lokalradion anvisades Radio- och TV-verket 300 000 kr för år 2001. För år 2002 föreslår regeringen att ytterligare 500 000 kr anvisas för detta ändamål.

Regeringen anför att Radio- och TV-verket de senaste åren har fått flera nya uppgifter utan motsvarande medelstillskott och att verket därför tillfördes 1 100 000 kr för arbetet med marksänd digital-TV år 2001. För år 2002 föreslår regeringen att verket tilldelas 770 000 kr för denna uppgift. Från och med år 2003 beräknar regeringen att dessa arbetsuppgifter skall kunna finansieras inom anslaget.

Motioner

I motion K422 yrkande 1 (delvis) av Åsa Torstensson m.fl. (c) föreslås att anslaget minskas med 2 404 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Med hänvisning till att Radio- och TV-verket visar goda resultat när det gäller att främja möjligheterna till mångfald inom radio och television, gör motionärerna bedömningen att den ökning som regeringen föreslår av anslaget inte är nödvändig för att klara verksamheten.

I motion K425 yrkande 4 av Per Unckel m.fl. (m) föreslås att anslaget minskas med 1 268 000 kr i förhållande till regeringens förslag, eftersom motionärerna motsätter sig de ökning av anslaget som regeringen föreslår.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget 27:4 *Radio- och TV-verket* skall uppgå till 11 264 000 kr budgetåret 2002. Motionerna K422 yrkande 1 delvis (c), i vilken det föreslås att anslaget skall minskas med 2 404 000 kr jämfört med regeringens förslag, och K425 yrkande 4 (m), i vilken det föreslås att anslaget skall minskas med 1 268 000 kr jämfört med regeringens förslag, avstyrks.

Granskningsnämnden för radio och TV

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 8 964 000 kr till anslaget 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* budgetåret 2002. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion (m) där det föreslås en minskning av anslaget med 1 590 000 kr i förhållande till regeringens förslag.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* skall uppgå till 8 964 000 kr budgetåret 2002.

Granskningsnämnden skall genom efterhandsgranskning utöva tillsyn över att programföretagen följer reglerna som rör innehållet i ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. Vidare skall nämnden följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten. Nämnden granskar program efter anmälan eller på eget initiativ. Nämndens verksamhet finansieras delvis genom att medel anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida, vilket behandlas under utgiftsområde 17. För år 2002 föreslås att 6 063 000 kr (68 %) delfinansierar nämndens verksamhet. Enligt regeringens bedömning stämmer nämndens efterhandsgranskning av innehållet i radio- och TV-sändningar riktade till allmänheten överens med målet om att motverka skadliga inslag i massmedierna.

De s.k. utbudsstudierna anser regeringen ger viktig information om mångfalden och tillgången till ett varierat utbud i massmedierna. Nämndens arbete med denna typ av rapporter bör enligt regeringen därför fortsätta. För detta ändamål tilldelades Granskningsnämnden engångsvis 450 000 kr för år 2001. Mot bakgrund av bedömningen att dessa studier nu bör fortsätta på permanent basis föreslår regeringen för detta ändamål ett årligt belopp på 500 000 kr.

Enligt propositionen om radio och TV i allmänhetens tjänst (prop. 2000/01:94) avser regeringen att under kommande tillståndsperiod ge Granskningsnämnden i uppdrag att följa och utvärdera mångfalden i nyhetsutbudet. Därför föreslår regeringen att nämnden tilldelas 250 000 kr per år under en treårsperiod (åren 2002–2004) för detta ändamål.

Vidare föreslår regeringen att Granskningsnämnden anvisas 300 000 kr för arbetsuppgifter som har samband med lokalradioreformen.

Motion

I *motion K425 yrkande 5 av Per Unckel m.fl. (m)* föreslås att anslaget minskas med 1 590 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anser att reformeringen av den kommersiella lokalradion sker på ett sätt som inte är acceptabelt i ett samhälle som värnar yttrandefriheten och motsätter sig därför ökade anslag till Granskningsnämnden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* skall uppgå till 8 964 000 kr budgetåret 2002. Motion K425 yrkande 5 (m), i vilken det föreslås att anslaget minskas med 1 590 000 kr i förhållande till regeringens förslag, avstyrks.

Samepolitik

Sametinget redovisas inom utgiftsområde 1, men verksamheten ingår som en del i politikområdet Samepolitik som i övrigt redovisas inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

Målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

För Sametingets del regleras de övergripande målen för verksamheten i samesingslagen (1992:1433). Sametinget skall verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Sametinget skall bl.a. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas.

Sametinget

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 16 692 000 kr till anslaget 45:1 *Sametinget* budgetåret 2002.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 45:1 *Sametinget* skall uppgå till 16 692 000 kr budgetåret 2002.

Regeringen anför att Sametingets övergripande mål inte kan uppfyllas enbart genom Sametingets verksamhet, vilket kan innebära vissa svårigheter att redovisa resultatet av detta övergripande mål. Sametinget har för första

gången redovisat effekterna av sin verksamhet. Man har också inlett ett arbete med kvalitetssäkring, vilket inneburit att man nu har indikatorer för kvalitetsbedömning. Enligt regeringen är det inom verksamhetsgrenen samiska språk som redovisningen av effekter och kvalitet är tydligast, även om kvalitetsredovisningen brister även här. Det är, anser regeringen, således fortfarande svårt att bedöma om det tinget åstadkommer är bra eller dåligt. Redovisningen av effekterna gör dock att det är lättare än tidigare att få en bild av vad Sametinget åstadkommit. Det finns mätbara effekter av kultur- och språkarbetet men knappast för de övriga verksamhetsgrenarna. Språkarbetet är kostnadsmissigt den dyraste grenen.

Regeringen anför att Sametinget behöver en resursförstärkning för att hantera strukturfondsprogrammen mot bakgrund av att samerna fått egna insatsområden i EU, mål 1 Norra Norrland och Södra skogslänen. Det geografiska området är genom denna indelning avsevärt större än tidigare. Det förväntas således en stor ökning av antalet ansökningar. Mål 6 har handlagts med 1,5 anställda vilket visat sig underbemannat. För att klara tillströmningen av ansökningar inklusive uppföljning och projektbesök har Sametinget på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen tillförts 1 600 000 kr. Detta tillskott bör enligt regeringen behållas även fortsättningsvis.

En utredare tillsattes hösten 2000 för att göra en översyn av Sametingets organisation med uppgift att bl.a. beakta behovet av en tydligare skillnad mellan myndighet och folkvalt organ. Utredningen beräknas vara klar i juni 2002.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att anslaget 45:1 *Sametinget* skall uppgå till 16 692 000 kr budgetåret 2002.

Anslag som inte ingår i något politikområde

Utgiftsområde 1 omfattar anslag för vilka regeringen inte fastställer mål. Dessa ingår inte i politikområdesindelningen. För flera av dessa verksamheter råder särskilda förutsättningar där mål- och resultatstyrning enligt regeringens mening inte går att applicera. Det gäller anslagen Kungliga hov- och slottsstaten, Riksdagens ledamöter och partier m.m., Riksdagens förvaltningskostnader, Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen, Regeringskansliet m.m. samt Stöd till politiska partier. I propositionen föreslår regeringen att det inrättas ett nytt anslag som placeras i denna kategori, Expertgruppen för EU-frågor.

Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag anvisar 592 325 000 kr till anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* budgetåret 2002.

Propositionen

Riksdagsstyrelsen föreslår att anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* skall uppgå till 592 325 000 kr budgetåret 2002.

Från anslaget finansieras arvoden, kostnadsersättningar och traktamenten till riksdagens ledamöter, arvoden till Sveriges EU-parlamentariker, arbetsgi-varavgifter samt pensioner och inkomstgarantier åt f.d. riksdagsledamöter m.fl. Vidare finansieras reseersättningar vid resor inom Sverige, sjukvårds-kostnader och utbildning för riksdagens ledamöter. Även kostnader för ledamöters deltagande i internationellt parlamentariskt samarbete, såsom Euro-parådet och Interparlamentariska unionen (IPU), liksom bidragen till ledamö-ternas enskilda studieresor finansieras från anslaget. I anslaget ingår även stödet till partigrupperna i riksdagen. Därutöver ingår kostnader för riksdagens ledamöters datakommunikation (ISDN).

Riksdagsstyrelsen anför att verksamheten under år 2002 kommer att präglas av riksdagsvalet. En ökning av kostnaderna är beräknade för inkomstgarantier, pensioner, arvode m.m. sedan uppdraget upphört, datakommunikation (ISDN) och resor. En budgetreserv med anledning av svårigheterna att bedöma förändringar efter valet har avsatts. Vidare anför riksdagsstyrelsen att bidraget för ledamöternas enskilda utrikes studieresor har höjts med 10 000 kr per ledamot från nästa mandatperiod, 2002–2006, medan utskottens utrikes studieresor ligger på oförändrad nivå.

Enligt riksdagsstyrelsen är den föreslagna anslagsnivån i enlighet med nivå för utgiftstaket som riksdagen tidigare beslutat.

Riksdagens arvodesnämnd

Riksdagens arvodesnämnd inrättades den 1 januari 1994 med uppgift att bestämma arvodet för riksdagens ledamöter. Syftet var att så långt möjligt undandra beslut om arvodets nivå från ledamöternas inflytande. De tre ledamöterna i nämnden hämtas utanför riksdagen och skall enligt förarbetena ha stor integritet, betydande erfarenhet av samhällslivet och goda insikter i lönebildningen. Nämndens beslut kan inte överklagas.

Riksdagens arvodesnämnd beslutade den 18 september 2001 att riksdagsledamöternas arvoden fr.o.m. den 1 oktober 2001 skall utgöra 41 500 kr per månad. Arvodesnivån bör enligt förarbetena bestämmas bl.a. med hänsyn till löneutvecklingen för statsråden och för vissa statstjänstemän (främst domare i den s.k. rådsklassen). Arvodesnämnden konstaterade i sitt beslut att statsrådens arvoden har höjts med 3 000 kr per månad fr.o.m. den 1 juli 2001 men

att något avtal för domargruppen inte förelåg ännu, dock att motsvarande grupper statstjänstemän torde ha fått löneökningar med 3–4 %. Mot bakgrund härav fann arvodesnämnden att riksdagsledamöternas arvode skulle höjas. Beslutet innebär att arvodet för riksdagsledamöterna och EU-parlamentarikerna höjdes med 3,75 %.

Enligt uppgift från riksdagsförvaltningen uppgår de sammanlagda kostnaderna för arvodeshöjningen till 2 774 429 kr för innevarande år och till 11 097 719 kr för budgetåret 2002. I budgetförslaget för år 2002 har det räknats med en arvodeshöjning på 3 %. De ökade kostnader som arvodesnämndens beslut medför för åren 2001 och 2002 ryms enligt riksdagsförvaltningen inom anslaget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* skall uppgå till 592 325 000 kr budgetåret 2002.

Riksdagens förvaltningskostnader

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag anvisar 447 484 000 kr till anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* budgetåret 2002. Vidare föreslår utskottet att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag godkänner investeringsplanen för perioden 2002–2004 samt bemyndigar riksdagsförvaltningen dels att under år 2002 ingå ekonomiska förpliktelser avseende reparationer på riksdagens fastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 84 000 000 kr under åren 2003–2004, dels att besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 192 800 000 kr. Utskottet föreslår också att riksdagen avslår en motion (m) om att avhända sig ansvaret för tidningen R & D.

Propositionen

Riksdagsstyrelsen föreslår att anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* skall uppgå till 447 484 000 kr budgetåret 2002.

Utgifterna inom anslaget avser bl.a. löner, administration, fastighetsförvaltning, intern service, säkerhet, datateknik, förlagsverksamhet, bibliotek och informationsverksamhet.

Riksdagsstyrelsen framhåller att verksamheten under år 2002 kommer att präglas av riksdagsvalet. Riksdagsförvaltningen kommer att prioritera insatser för att förbereda mottagandet av nya ledamöter och effekter av eventuella förändringar i partigruppernas storlek. Det innebär enligt riksdagsstyrelsen

anspråk på service och stöd i olika former samt på teknik och lokaler, vilket avspeglas i riksdagsförvaltningens budgetförslag. Vidare präglas budgetförslaget av ett antal större investeringar och underhållsåtgärder på fastighetsområdet. Enligt riksdagsstyrelsen är den föreslagna anslagsnivån i enlighet med nivån för utgiftstaket som riksdagen tidigare beslutat.

De höjningar av avgifter för IT- och telefonbasdrifttjänst som riksdagsförvaltningen aviserat till Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen på 1 500 000 kr samt till Riksdagens revisorer på 1 200 000 kr föreslås finansieras genom neddragning av motsvarande belopp på ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader.

Riksdagsstyrelsen föreslår i propositionen att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2002–2004. Investeringar budgetåret 2002 beräknas uppgå till 93 400 000 kr, vilket är en ökning jämfört med budgetåret 2001 då de beräknade investeringarna uppgår till 71 200 000 kr.

Vidare föreslår riksdagsstyrelsen att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att under år 2002 i fråga om ramanslaget 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader ingå ekonomiska förpliktelser avseende reparationer på riksdagens fastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 84 000 000 kr under åren 2003–2004 och bemyndigar riksdagsförvaltningen att för budgetåret 2002 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 192 800 000 kr.

Riksdagens förvaltningsstyrelse beslutade inför budgetåret 1997 att föreslå riksdagen att de byggnadsinvesteringar som avser förvärv och ombyggnad av fastigheter och som tidigare finansierats genom anslag i stället skulle finansieras genom lån i Riksgäldskontoret (prop. 1996/97:1 utg.omr. 1 s. 12). Riksdagen biföll förvaltningsstyrelsens förslag (bet. 1996/97:KU1). Riksdagsförvaltningens låneram hos Riksgäldskontoret uppgick till 48 miljoner kronor år 1997, 28,6 miljoner kronor såväl år 1998 som år 1999 och 71,3 miljoner kronor år 2000. För innevarande år uppgår den ackumulerade låneramen till 92,8 miljoner kronor.

Motionen

I motion K251 av Jan Backman och Lennart Fridén (m) föreslås att riksdagen beslutar att ge riksdagsförvaltningen i uppdrag att på lämpligt sätt avhända sig ansvaret för R & D. Enligt motionärerna har tidningen på senare tid valt att ha en något bredare profil och en högre grad av journalistisk ambition. Motionärerna anser att tiden nu är mogen att ge tidningen en mer självständig ställning, förslagsvis genom att riksdagen antingen genomför en upphandling av en entreprenör som kan ge ut tidningen eller genom en direkt försäljning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag att anslaget 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader skall uppgå till 447 484 000 kr budgetåret 2002.

Vidare tillstyrker utskottet att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2002–2004 (yrkande 3) och bemyndigar riksdagsförvaltningen dels att under år 2002 i fråga om ramanslaget 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader ingå ekonomiska förpliktelser avseende reparationer på riksdagens fastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 84 000 000 kr under åren 2003–2004 (yrkande 4), dels att för budgetåret 2002 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 192 800 000 kr (yrkande 5).

Riksdagsstyrelsen har aktualiserat frågan om överväganden avseende inriktning m.m. för tidningen Från Riksdag & Departement (se styrelsens protokoll 2000/01:5). Frågan kommer att övervägas i ett förestående utredningsarbete avseende informations- och kunskapsområdet (se styrelsens protokoll 2001/02:1). Detta arbete bör inte föregripas. Utskottet avstyrker därför motion K251 (m).

Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag anvisar 49 097 000 kr till anslaget 90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen budgetåret 2002.

Propositionen

Riksdagsstyrelsen föreslår att anslaget 90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen skall uppgå till 49 097 000 kr budgetåret 2002.

Justitieombudsmännen övervakar att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. Ombudsmännen skall också verka för att brister i lagstiftningen avhjälpas. Verksamheten regleras av föreskrifter i 12 kap. regeringsformen och 8 kap. riksdagsordningen samt av lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän.

Verksamhetsmålet för år 2002 är att, med bibehållen kvalitet i ärendehantering, fullgöra uppgifterna enligt instruktionen, minska ärendebalanserna och korta den genomsnittliga handläggningstiden eller åtminstone hålla den på oförändrad nivå samt bedriva inspektionsverksamhet, som har en klar rättssäkerhetsfrämjande effekt, i minst samma omfattning som hittills.

En höjning med 1 500 000 kr har aviserats beträffande de avgifter som tas ut av Riksdagens ombudsmän för IT- och telefonbasdrifttjänst. Finansieringen sker genom en sänkning av anslaget 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader med motsvarande belopp.

Ett nytt kollektivavtal mellan Domstolsverket och Jusek rörande lönerna för chefsdomare beräknas fr.o.m. år 2001 medföra lönekostnadshöjningar med ca

2 miljoner kronor. Riksdagsstyrelsen avser att återkomma på tilläggsbudget angående höjd anslagsnivå år 2002 för de beräknade lönekostnadsökningarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att anslaget 90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen skall uppgå till 49 097 000 kr budgetåret 2002.

Kungliga hov- och slottsstaten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 83 516 000 kr till anslaget 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten budgetåret 2002. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion (c) där det föreslås en minskning av anslaget med 3 975 000 kr i förhållande till regeringens förslag.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten skall uppgå till 83 516 000 kr budgetåret 2002.

Genom anslaget finansieras kostnaderna för statschefens officiella funktioner inklusive kostnaderna för den kungliga familjens resor. Från anslaget betalas också driftskostnader för de kungliga slotten utom rent fastighetsunderhåll, som finansieras av Statens fastighetsverk. Vidare betalas Husgerådskammarens underhåll och vård av de konstsamlingar och andra inventarier i de kungliga slotten som tillhör staten, men som disponeras av konungen, från anslaget.

I tilläggsbudgeten för 2001 har regeringen föreslagit att anslaget ökas med 1 900 000 kr. Som skäl har regeringen anfört att speciella insatser behövs för driften av parkerna, framför allt Drottningholms slottspark, som sedan 1991 är upptagen på FN:s världsarvslista. Även föremålsvården behöver enligt regeringen förstärkas.

Motionen

I motion K422 yrkande 1 (delvis) av Åsa Torstensson m.fl. (c) föreslås att anslaget minskas med 3 975 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anser att anslaget skall minskas så att det kommer ned i den nivå som gällde före fjolårets höjning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten skall uppgå till 83 516 000 kr budgetåret 2002. Motion K422

yrkande 1 delvis (c), i vilken det föreslås att anslaget minskas med 3 975 000 kr, avstyrks.

Regeringskansliet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 4 998 149 000 kr till anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* budgetåret 2002. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår motioner där det föreslås minskningar av anslaget i förhållande till regeringens förslag med 423 000 000 kr (m), med 375 000 000 kr (kd), med 763 621 000 kr (c) och med 475 000 000 kr (fp) samt en motion (m) om att inte öka anslaget utöver påslag för pris- och löneomräkningar. Utskottet föreslår även att motioner om medel för fortsatt diplomatisk närvaro i Lima, Tunis, Beirut och Heliga Stolen (m, kd, c, fp) respektive (fp) skall avslås.

Utskottet föreslår därtill att riksdagen avslår motioner om förbud för statsråd att ”döpa” skattepengar med sina namn, om inrättande av en djurskyddsminister, om principer för utrikesrepresentationen, dess organisation, m.m., om ambassadernas verksamhet och om villkoren för medföljare.

Bakgrund

Regeringen föreslog i 2001 års ekonomiska vårproposition (prop. 2000/01:100) att ärenden om Sveriges representation i utlandet skulle föras över från utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan till utgiftsområde 1 Rikets styrelse för att fullfölja ombildandet av Regeringskansliet till en myndighet. Ytterst syftade förslaget till att på ett mera ändamålsenligt sätt möjliggöra för Regeringskansliet att tillhandahålla ett effektivt och kompetent stöd för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik.

Utrikesutskottet ansåg förslaget motiverat. Även konstitutionsutskottet fann förslaget välgrundat och pekade särskilt på att det låg i linje med principen en myndighet–ett anslag. Konstitutionsutskottet framhöll det samtidigt som angeläget att utrikesfrågorna i största möjliga utsträckning ges en sammanhållen behandling och anförde att utskottet därför, i den mån det behövs, kommer att bereda utrikesutskottet tillfälle till yttrande vid beredning av budgetfrågor som berör utrikesförvaltningen (bet. 2000/01:KU23).

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* skall uppgå till 4 998 149 000 kr budgetåret 2002.

Anslaget finansierar Regeringskansliets förvaltningskostnader, kommittéväsendet, andra utredningar m.m. Anslaget fördelas mellan Statsrådsberedningen (statsministerns kansli), de tio departementen, Regeringskansliets förvaltningsavdelning och gemensamma ändamål (hyror m.m.). Anslaget finansierar fr.o.m. den 1 januari 2002 även förvaltningskostnaderna för Utrikesdepartementet och de 104 utlandsmyndigheterna (2001-07-01) samt de drygt 400 honorärkonsulaten. Redan i dag ingår dock utgifter för specialattachéer vid utlandsmyndigheterna som har ett annat departement än Utrikesdepartementet som huvudman i Regeringskansliets anslag.

Under våren 2001 var Sverige ordförande i EU:s ministerråd. Kostnaderna för förberedelser och genomförande av ordförandeskapet för Regeringskansliet ryms enligt regeringen inom de av riksdagen anvisade ekonomiska ramar. Regeringen anför att de 835 000 000 kr som riksdagen tilldelade Regeringskansliet i extra medel beräknas att förbrukas i sin helhet. Därtill uppges att myndigheten har gjort omprioriteringar av ordinarie resurser för arbetet med ordförandeskapet i EU våren 2001.

Med anledning av Regeringskansliets ökade arbetsuppgifter beslutade riksdagen vid behandlingen av 2001 års ekonomiska vårproposition att öka anslaget med 160 000 000 kr för år 2002, ytterligare 80 000 000 kr för år 2003 samt ytterligare 100 000 000 kr för år 2004.

Den svenska utrikesförvaltningen har enligt regeringen förändrats kraftigt under senare år i takt med att antalet länder och samarbetspartners har blivit fler, bl.a. genom EU-medlemskapet, och att antalet forum att verka inom har mångdubblats.

Regeringen anför att en omstrukturering i enlighet med planerade prioriteringar och viljan att skapa utrymme för nysatsningar har lett till följande förändringar i utrikesrepresentationen. Fyra utlandsmyndigheter kommer att avvecklas under senare delen av år 2001, nämligen ambassaderna i Lima, Tunis, Beirut och vid Heliga Stolen. Den sistnämnda ersätts med en Stockholmsbaserad ambassadör. Ambassaden i Kuwait flyttas till Abu Dhabi. Avsikten är att senare upprätta ett generalkonsulat i Kaliningrad. Generalkonsulatet i Istanbul bibehålls och förstärks med ett center, finansierat delvis av biståndsmedel, för att främja kontakterna mellan Sverige och Turkiet. Ambassaderna i Dhaka, Kampala, Lusaka, Managua och Colombo koncentrerar i fortsättningen sin verksamhet till främst biståndsfrågor, vilket medför att Sida i ökad omfattning kommer att stå för driftskostnaderna. Dessutom reduceras antalet utsända tjänstemän vid ett femtontal utlandsmyndigheter.

Vidare anför regeringen att det ingicks ett femtiotal överenskommelser med andra Schengenstater om samarbete på viseringsområdet inför Sveriges operativa inträde i Schengen i mars 2001.

Motioner

Anslaget m.m.

I motion K398 yrkande 1 av Per Unckel m.fl. (m) föreslås att anslaget minskas med 2 295 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna

anser att inte Regeringskansliet bör byggas ut så som regeringen föreslår. Därutöver anser de att det extra anslag som innevarande år utgår till följd av ordförandeskapet i EU bör avvecklas helt. Vidare anser motionärerna att en särskild upplysningskampanj om kommunismens brott mot mänskligheten bör genomföras. För detta ändamål anser de att 20 000 000 kr bör anslås för år 2002. Motionärerna anser därtill att anslagen till Regeringskansliet och utrikesförvaltningen inte borde ha slagits samman och att utrikesförvaltningen skall återföras till utgiftsområde 5. I *motion U344 (m)* föreslår samma motionärer att riksdagen till utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget för utrikesförvaltningen för år 2002 anvisar 65 000 000 kr mer än regeringen även om riksdagen inte beslutar att återföra anslagen för utrikesförvaltningen till utgiftsområde 5 Internationell samverkan. Med hänsyn taget till att riksdagen inte nu kan ta ställning till förslaget att återföra utrikesförvaltningen till utgiftsområde 5, innebär motionärernas förslag sammantaget en minskning av anslaget med 423 000 000 kr budgetåret 2002 jämfört med regeringens förslag.

I *motion K228 av Rolf Gunnarsson (m)* föreslås ett tillkännagivande för regeringen om att inte öka anslaget till Regeringskansliet utöver påslag till pris- och löneomräkningar. Motionären anser det vara en felprioritering att satsa på Regeringskansliet när andra myndigheter och institutioner som polisen och sjukvården har fått genomgå kraftiga besparingar.

I *motion K352 yrkande 2 (delvis) av Ingvar Svensson m.fl. (kd)* föreslås att anslaget minskas med 375 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anser att satsningen på Regeringskansliet – utom såvitt avser ordförandeskapet i EU – har varit obefogat omfattande. Utvecklingen och anpassningen av Regeringskansliet kan enligt motionärerna mycket väl ske genom organisationsförändringar och rationaliseringar utan att ytterligare resurser tillförs. Den föreslagna resursförstärkningen på 160 000 000 kr för år 2002 anser motionärerna inte bör genomföras. Dessutom bör besparingar på det som tidigare utgjorde Regeringskansliet göras med 250 000 000 kr. Den del av Regeringskansliet som rör utrikesförvaltningen bör enligt motionärerna tillföras 35 000 000 kr för beskickningarna i Lima, Tunis, Beirut och vid Heliga Stolen.

I *motion K422 yrkande 1 (delvis) av Åsa Torstensson m.fl. (c)* föreslås att anslaget minskas med 763 621 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anför att Regeringskansliet fortsätter att ligga på en orimligt hög nivå trots att EU-ordförandeskapet är förbi. Vidare menar de att tidigare departementsammanslagningar borde ge minskade kostnader. Dessutom anser motionärerna att det är nödvändigt och fullt genomförbart med allmänna besparingar inom Regeringskansliet.

I motion K395 (delvis) av Helena Bargholtz m.fl. (fp) föreslås att anslaget minskas med 475 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Samma förslag framförs även i motion Fi294 yrkande 9 (delvis) av Lars Leijonborg m.fl. (fp). Motionärerna anser att Regeringskansliet vuxit sig alltför stort. Det finns enligt motionärerna ingenting som motiverar den nuvarande storleken varför besparingar bör kunna ske på anslaget. Motionärerna anser att 25 000 000 kr inom anslaget 90:5 bör avsättas för att kunna behålla Sveriges ambassader i Lima, Tunis, Beirut och vid Heliga Stolen. Sistnämnda åsikt förs även fram i motion Fi294 yrkande 24 (fp).

I motion K302 yrkande 2 av Göran Lennmarker m.fl. (m, kd, c, fp) föreslås ett tillkännagivande för regeringen om att avsätta tillräckliga resurser för att möjliggöra fortsatt diplomatisk närvaro i Beirut, Lima, Tunis och vid Heliga Stolen.

I motion K210 av Rolf Gunnarsson (m) föreslås att riksdagen beslutar att förbjuda statsråd eller statsministrar att "döpa" våra skattepengar med sina namn. Motionären anser att den socialdemokratiska regeringen på senare år har försökt "lura" svenska folket att man har egna pengar som man underdånigt välvilligt skickar ut till folket, t.ex. Persson-pengar, trots att det rör sig om skattemedel. Riksdagen bör enligt motionären "stoppa detta falska PR-spel".

I motion MJ418 yrkande 3 av Lotta Nilsson Hedström m.fl. (mp) föreslås ett tillkännagivande för regeringen om en djurskyddsminister. Motionärerna anser att det saknas en samlad kraft när det gäller djurens rättigheter i stort och att en djurskyddsmyndighet därför bör inrättas som ser till att djurskyddslagen följs. Som en följd av detta menar motionärerna att det bör finnas en särskild djurskyddsminister för att ge djurskyddsfrågan den tyngd den förtjänar i regeringen.

Utrikesförvaltningen

Principer för utrikesrepresentationen, dess organisation, m.m.

I motion K302 yrkande 3 av Göran Lennmarker m.fl. (m, kd, c, fp) föreslås ett tillkännagivande för regeringen om översyn av vilka principer som skall gälla för den svenska utrikesrepresentationen. Enligt motionärerna är det viktigt att förhindra en planlös och drastisk nedrustning av utrikesförvaltningen. Den föreslagna översynen bör ske i samråd med riksdagen. Även i motion K241 av Henrik Westman (m) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om principer för förändringar av utrikesrepresentationen. Motionären anser att riksdagen på ett mer aktivt sätt än för närvarande bör få möjlighet att ta del i beslut om förändringar av utrikesrepresentationen och att det därför bör övervägas nya beslutsformer som innebär att riksdagen skall höras i fråga om inrättande eller nedläggning av utlandsmyndigheter. För att ytterligare stärka riksdagens ställning bör det enligt motionären anges som anslagsvillkor vilka ambassader som skall finnas.

I *motion K242 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)* föreslås ett tillkännagivande för regeringen om att avskaffa ambassadörer i andra EU-länder. Motionären anför att EU på det utrikespolitiska området ofta talar med en tunga och att EU t.om. har en "utrikesminister" som skall samordna politiken. Enligt motionären bör Sverige därför ta initiativ inom ramen för det europeiska samarbetet och verka för att samtliga EU-länder avskaffar systemet med att ha ambassadörer i varandras länder.

I *motion U351 av Holger Gustafsson m.fl. (kd)* föreslås tillkännagivanden för regeringen om att utreda dels hur svenska handelsfrämjande organ kan integreras med vissa svenska ambassader i utlandet (*yrkande 10*), dels om det på lång sikt kan upprättas eller samordnas fler s.k. nordiska ambassader med vissa gemensamma servicefunktioner (*yrkande 11*). När det gäller den första frågan pekar motionärerna som jämförelse på de s.k. biståndsambassaderna. Beträffande den andra frågan menar motionärerna att satsningen på en gemensam nordisk ambassadanläggning i Berlin har varit lyckosam. I motionen föreslås också ett tillkännagivande till regeringen om att Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av den växande EU-diplomatin med samlokalisering och underlag för politiska beslut (*yrkande 12*). Motionärerna framhåller att ett ökat samarbete kring diplomatin växer fram inom EU, särskilt EG-kommissionen förbättrar sin förmåga att göra viktiga analyser och ökar sin representativa roll. Detta bör Sverige som EU-medlem dra nytta av. Likaså bör Sverige utnyttja EU-kontor i länder där Sverige i dag saknar representation. I framtiden kan det enligt motionärerna bli tal om att "slå ihop" ambassader med EU-medlemmar på liknande sätt som de nordiska ambassaderna i Berlin.

Ambassadernas verksamhet

I *motion U351 av Holger Gustafsson m.fl. (kd)* behandlas frågor om MR-attachéer och miljöattachéer. Motionärerna anser det vara av största vikt att främjandet av mänskliga rättigheter genomsyrar hela den utrikespolitiska verksamheten. På liknande sätt som beträffande militärattachéer bör Sverige enligt motionärerna ha MR-attachéer utplacerade på viktiga och strategiska ambassader. Därför bör möjligheterna att tillsätta MR-attachéer vid de utrikesrepresentationer där bevakning av MR-frågorna är av speciell betydelse utredas (*yrkande 8*). Lika viktigt menar motionärerna att bevakningen av globala miljöfrågor är, varför möjligheterna att tillsätta miljöattachéer vid de utrikesrepresentationer där miljöfrågorna är av speciell betydelse bör utredas (*yrkande 9*).

I *motionerna MJ520 yrkande 30 (kd)* och *MJ523 yrkande 15 (kd)* föreslås tillkännagivanden för regeringen om vikten av skoglig kompetens och resurser vid svenska beskickningar utomlands.

Villkoren för medföljare

I *motion K234 av Ulla-Britt Hagström (kd)* föreslås ett tillkännagivande för regeringen om de ekonomiska förhållandena för medföljare till UD-anställda i

utrikestjänst. Motionären begär åtgärder som förstärker ställningen för denna grupp i olika avseenden, bl.a. när det gäller pensionsvillkor. Särskilt framhåller motionären den otrygghet det innebär, t.ex. i samband med skilsmässa, att vara ekonomiskt beroende av en annan person.

Också i *motion K403 av Gustaf von Essen (m)* framförs förslag rörande villkoren för medföljare inom utrikesförvaltningen. I *yrkande 6* framhålls att det krävs samlade åtgärder för att förbättra villkoren för medföljare inom utrikesförvaltningen.

Den sistnämnda motionen, *K403 (m)*, går även in på enskilda aspekter beträffande medföljarnas situation. Sålunda föreslås tillkännagivanden för regeringen om att verka för att antalet bilaterala avtal om arbetstillstånd för UD-medföljare utökas (*yrkande 1*), att verka för en ökad jämställdhet i arbetet för bättre villkor för UD-medföljare (*yrkande 2*), att UD-medföljare skall få rätt att kvarstå i det s.k. SGI-systemet i minst tolv år (*yrkande 3*), att UD-medföljare skall få rätt att kvarstå i a-kassan under hela den tid som respektive make eller motsvarande tjänstgör utomlands (*yrkande 4*) och att de medföljande barnen bör likställas med andra svenska ungdomar när det gäller socialt skyddsnet, högre utbildning, körkort, ID-handlingar m.m. (*yrkande 5*).

Utrikesutskottets yttrande

När det gäller *anslagsrelaterade frågor* anför utrikesutskottet följande. Det statsfinansiella läget har medfört krav på prioriteringar och omfördelning av resurser inom utrikesförvaltningen. Till följd härav har beslut fattats bl.a. om nedläggning av ambassaderna i Beirut, Lima, Tunis och vid Heliga Stolen. Enligt vad utskottet erfarit är det aktuellt med ytterligare besparingsåtgärder, främst av administrativ karaktär, för att inom anvisade ramar möta de krav verksamheten ställer.

Såvitt utskottet kan bedöma saknas förutsättningar för att tillföra de medel till utgiftsområde 1 som skulle krävas för att möjliggöra diplomatisk närvaro i form av ambassader i Beirut, Lima, Tunis och vid Heliga Stolen. Enligt utskottets mening ankommer det ej på utskottet att pröva möjligheten av omfördelning av medel inom utgiftsområde 1 till uppnående av de syften motionärerna eftersträvar.

Under givna förutsättningar anser utskottet att motionerna U344 (m), K302 (m, kd, c, fp) yrkande 2, Fi294 (fp) yrkande 24 och K395 (fp) (delvis) bör avstyrkas.

I fråga om *principer för utrikesrepresentationen, dess organisation, m.m.* uttalar utrikesutskottet att frågan om upprättande och nedläggning av utlandsmyndigheter behandlades i betänkande 1997/98:UU23 och att utrikesutskottet därvid anförde bl.a. följande:

Sedan länge tillämpas en ordning där regeringen i budgetpropositionen, under utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan, redogör för de överväganden som varit styrande i regeringens beslut beträffande upprättande och nedläggning av utlandsmyndigheter. Utskottet har funnit denna ordning, med en detaljerad och utförlig diskussion kring

dessa frågor, tillfredsställande. Utskottet har kunnat konstatera (bet. 1996/97:UU1) att nedläggning av myndigheter har föregåtts av en myckret noggrann prövning inom Utrikesdepartementet, med deltagande av samtliga berörda avdelningar. I detta sammanhang har olika intressen och prioriteringar vägts mot varandra.

Mot bakgrund av de återkommande föredragningar som representanter för departementet håller för utskottet har utskottet inte haft några principiella invändningar mot att regeringen tillerkänts beslutsrätt i dessa frågor. Utskottet har därför inte sett anledning att utnyttja de möjligheter som tillkommer riksdagen som ett utflöde av finansmakten, dvs. att genom anslagsvillkor knutna till budgetbeslutet, föreskriva hur Sverige närmare bör vara representerat utomlands.

Med beaktande av den ökande internationaliseringen och de allt snabbare omvärldsförändringarna förefaller det dock utskottet rimligt att riksdagen informeras tidigare, inom ramen för den nuvarande beslutsprocessen. Genom att riksdagens synpunkter efterfrågas på ett tidigt stadium skulle man kunna uppnå att beslut i dessa svåra avvägningsfrågor kom att vila på största möjliga politiska majoritet. Utskottet utgår från att så kommer att ske. Utskottet ser dock inte anledning att närmare föreskriva hur detta skall ske, utan förutsätter att regeringen finner det möjligt att innan beslut fattas i dessa frågor, inom ramen för budgetprocessens olika steg, närmare konsultera utskottet och riksdagen om beslutsförutsättningarna.

I enlighet med utskottets sålunda framförda synpunkter begärde utskottet under riksmötet 2000/01, mot bakgrund av då aktuella nedläggningsbeslut, konsultationer med företrädare för Utrikesdepartementet om de övergripande principerna för var Sverige bör vara representerat utomlands. Vid konsultationerna kunde enighet uppnås kring vilka principer som bör gälla, men däremot förekom olika uppfattningar om deras tillämpning. Utskottet har inhämtat att Utrikesdepartementet, som följd av framförda synpunkter från flera riksdagspartier, har uppdragit åt Statskontoret att göra en mera ingående utredning om hur de övergripande principerna skall kunna tillämpas. Uppdraget skall redovisas i början av 2002. Enligt utskottets mening bör samrådsförfarandet med Utrikesdepartementet återupptas när resultatet av Statskontorets utredning föreligger.

Enligt utskottets uppfattning kan motionerna K302 (m, kd, c, fp) yrkande 3 och K241 (m) besvaras med vad som ovan anförts.

Vidare anför utrikesutskottet att man ser positivt på det faktum att det sker ett nära samarbete mellan EU-ländernas ambassader och kommissionens kontor i framför allt länder utanför EU-området, vilket bidrar till bättre informationsutbyte och ger större möjlighet att uppnå koordinerade insatser. Ambassaden för den stat som för tillfället är ordförande i EU spelar därvid en särskilt central roll. Ökat samarbete kan också underlättas genom samlokalisering av kanslier, vilket enligt utskottets information är en fråga som fortlöpande diskuteras inom ramen för EU-samarbetet.

Även inom EU fyller ambassaderna fortsatt en viktig funktion, vilket bl.a. framgår av den höga efterfrågan som ställs på ambassadernas verksamhet. Även här sker samordning och samarbete med andra EU-länders ambassader och kommissionens representationskontor i respektive stationeringsland.

Nyttan av dessa kontakter är enligt utskottets mening stor och underlättar de svenska utlandsmyndigheternas arbete.

I övrigt måste hänsyn tas till det faktum att en stor del av ambassadens verksamhet är av bilateral natur och sådan att man svårigen kan överlåta åt ett annat lands representant att utföra sysslorna. För Sveriges del gäller det exempelvis främjande av svensk export och kultur, turistinformation, service och programläggning åt större tillresta svenska delegationer från såväl offentlig som privat sektor, bilaterala tvistefrågor, m.m.

Enligt utskottets uppfattning kan motion U351 (kd) yrkande 12 besvaras med det anförda. Motion K242 (m) bör enligt utskottets mening avstyrkas.

Beträffande frågan om integrering av svenska handelsfrämjande organ med vissa av Sveriges ambassader i utlandet konstaterar utrikesutskottet inledningsvis att det är en angelägen uppgift för hela den svenska utrikesrepresentationen att främja svensk export. Den handels- och exportfrämjande verksamheten inom utrikesförvaltningen utförs redan i nära samarbete med andra organ inom detta område, t.ex. Sveriges exportråd. Exportrådet får, med författningsstöd, även planera och leda exportfrämjande verksamhet inom utrikesrepresentationen. Utlandsmyndigheterna samarbetar ofta med handelssekreterare eller annan organisation som stöds av Exportrådet för att gemensamt ge service och förbättra förutsättningarna för svenskt näringsliv. Huvudansvaret för det operativa exportfrämjandet ligger ofta på handelskontoret, medan beskickningen har det övergripande ansvaret för Sverigefrämjande aktiviteter. Möjligheterna för kontaktskapande och informationsförmedling tas till vara i detta ömsesidiga samarbete. I de länder där det inte finns handelskontor eller liknande organ har ambassaderna huvudansvar för att främja svensk export. Det förekommer även att Exportrådet finansierar personal på svenska ambassader, för att komplettera de resurser som satsas på exportfrämjande.

Enligt utskottets mening kan motion U351 (kd) yrkande 10 besvaras med det anförda.

När det gäller samma motionärers förslag om att utreda om fler s.k. nordiska ambassader med vissa gemensamma servicefunktioner kan upprättas eller samordnas anför utrikesutskottet följande. Det exempel som motionärerna anger, anläggningen i Berlin, är en samlokalisering av de fem nordiska ambassaderna i en gemensam byggnad. Projektet blev möjligt genom att värdlandet flyttade huvudstaden från Bonn till Berlin, varvid samtliga nordiska länder ställdes inför problemet att finna nya ambassadlokaler. Enligt utskottets bedömning får förutsättningarna i det enskilda fallet avgöra om en samlokalisering anses lämplig och kostnadseffektiv. Redan i dag sker samlokalisering med ett eller flera andra nordiska länder på ett antal orter, exempelvis Sarajevo, Jakarta, Dar es Salaam, Lusaka, Maputo, Nairobi, Dhaka och Windhoek. Även nordiska konsulat samarbetar i många fall nära i konsulära och administrativa frågor och utnyttjar ibland samma lokaler. Utskottet ser positivt på detta och anser att möjligheten till samlokalisering med andra nordiska länder bör beaktas och utnyttjas när lämpligt tillfälle uppstår.

Med vad ovan anförts anser utskottet att motion U351 (kd) yrkande 11 kan besvaras.

Utrikesutskottet konstaterar beträffande *ambassadernas verksamhet* inledningsvis att frågor kring de mänskliga rättigheterna lyfts fram av Sverige i ett stort antal sammanhang, inte minst inom ramen för de bilaterala relationerna, där ambassaderna för fram den svenska regeringens ståndpunkter. Ambassaderna svarar för kontinuerlig bevakning i frågor som rör mänskliga rättigheter och ombeds varje år inkomma med en större rapport som skildrar MR-situationen i respektive stationeringsland. I de länder där MR-situationen är särskilt svår ges dessa frågor vanligtvis högre prioritet, vilket styrs genom utlandsmyndighetens verksamhetsplanering. Den utsände tjänsteman som ansvarar för MR-bevakning får stöd och instruktioner från Utrikesdepartementets enhet för folkrätt, mänskliga rättigheter och traktaträtt. Utskottet kan således konstatera att svenska utlandsmyndigheter redan i dag bevakar MR-frågorna och att rapporteringen härom är omfattande.

Med vad ovan anförts avstyrker utskottet motion U351 (kd) yrkande 8.

Angående utrikesförvaltningens verksamhet på miljöområdet konstaterar utrikesutskottet att verksamheten är omfattande och att miljöfrågorna spelar en framträdande roll i bl.a. EU-samarbetet. Utskottet har inhämtat att flera ambassader i Asien, Latinamerika och Afrika redan i dag har utsänd personal med särskilt ansvar för miljö- och naturbruk. Även de svenska biståndsinsatserna syftar till en hållbar utveckling, och svenska beskickningar deltar aktivt i marknadsföring av svensk miljöteknik.

I sammanhanget finns också skäl att uppmärksamma de omvärldsanalyser som gjorts och den verksamhet som över åren bedrivits på området av Sveriges tekniska attachéer, vars verksamhet, inklusive de egna kontoren i Washington, Los Angeles och Tokyo, sedan den 1 januari 2001 har integrerats in i den nya statliga myndigheten Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS).

Utskottet kan därför konstatera att det som motionärerna efterfrågar redan görs, om än i andra organisatoriska former än vad som föreslås i motionen.

Enligt utskottets uppfattning kan motionerna MJ520 (kd) yrkande 30 och MJ523 (kd) yrkande 15 besvaras med det anförda. Motion U351 (kd) yrkande 9 bör enligt utskottets mening avstyrkas.

När det gäller *medföljarfrågor* anför utrikesutskottet följande. Utskottet kan inledningsvis konstatera att de medföljandes situation ur flera perspektiv är problematisk och följer därför de ansträngningar som görs för att förbättra förhållandena. Utskottet har från Utrikesdepartementet, men även från annat håll, fått information som bekräftar de svårigheter som råder för denna grupp.

Utskottet har noterat att pensionsfrågan är en av de viktigaste och svåraste medföljarfrågorna. Utrikesdepartementet betalar en pensionspremie till medföljarna varje utlandsmånad som en kompensation för lågt pensionsutfall.

Pensionskompensationen är dock inte heltäckande utan måste vanligtvis kompletteras med privata försäkringar.

För att hjälpa medföljarna att förbli attraktiva på arbetsmarknaden lämnas bidrag till kompetensutveckling, och därutöver anordnas bl.a. seminarier för medföljare. Ett informellt medföljarnätverk, Utrikes Marknadstjänster, UDM, har startats för att ytterligare förbättra arbetsmöjligheterna för medföljare. Utrikesdepartementet har en tjänsteman som samordnar de frågor som rör medföljargruppen, i nära samarbete med medföljarföreningen, SAK, och även på utlandsmyndigheterna finns kontaktpersoner för medföljarfrågor.

Beträffande arbetstillstånd för medföljare kan utskottet konstatera att Sverige hittills ingått bilaterala avtal om arbetstillstånd för medföljare till tjänstemän vid diplomatisk beskickning, konsulat eller vid internationell organisation med USA, Kanada, Chile och Australien. Svenska medborgare har dessutom rätt att arbeta i EU-länderna samt, genom EES-avtalet, i Norge, Island och Liechtenstein. Uppgifter från Utrikesdepartementet bekräftar att departementet aktivt arbetar för att få fram ytterligare bilaterala avtal, bl.a. med Israel, som förbättrar medföljarnas möjligheter att ta anställning i stationeringslandet.

Även avseende jämställdhetskänslighet i medföljarfrågor har departementet uppmärksammat de problem som föreligger. Statistik från augusti 2001 visar att endast 35 % av de kvinnliga tjänstemännen åtföljs av medföljare medan motsvarande siffra för manliga tjänstemän är 77 %. Utskottet har erfarit att departementet mot bakgrund av dessa siffror internt avser att utreda de orsaker som ligger till grund för detta, i syfte att vidta lämpliga åtgärder.

I fråga om medföljares sjukpenninggrundande inkomst noterar utskottet att Utrikesdepartementet instämmer med motionärerna i att de medföljandes ekonomiska trygghet skulle förbättras avsevärt om de finge stå kvar i det s.k. SGI-systemet, under perioden utomlands.

Avseende arbetslöshetsförsäkring för UD-medföljare har utskottet inhämtat följande information och förtydligande. Bestämmelsen i arbetslöshetsförsäkringslagen (16 § 7 ALF) innebär bl.a. att den tid då den medföljande UD-maken varit bosatt utomlands skall betraktas som överhoppningsbar under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda. Enligt 17 a § ALF, som gäller fr.o.m. februari 2001, får emellertid den överhoppningsbara tiden bara omfatta sju år i sträck. Utrikesdepartementet ser tidsbegränsningen som ett problem mot bakgrund av att departementet av bl.a. besparingsskäl förlängt stationeringsperioderna till att vara upp till tio år. Det innebär att vissa medföljare kommer att vara utomlands i åtta till tio år i sträck, varvid de förlorar sin möjlighet till a-kassa vid återkomsten till Sverige. Även i fråga om de medföljande barnens situation och rättigheter tillstår Utrikesdepartementet att det förekommer flera problem, som man i samarbete med andra ansvariga myndigheter försöker åtgärda.

De problem rörande de medföljandes situation som tas upp i motionerna är angelägna inte minst med tanke på de berörda, men också från mera allmänna utgångspunkter eftersom de långsiktigt har betydelse för utrikesförvaltningens

personalförsörjning och därmed för hur Sverige kommer att representeras och uppfattas i utlandet.

Mot denna bakgrund förutsätter utskottet att Utrikesdepartementet och andra berörda myndigheter fortsätter sina ansträngningar att finna lösningar till de problem som drabbar medföljare, inklusive barn. Utskottet avser även fortsättningsvis, bl.a. inom ramen för sin verksamhet med uppföljning och utvärdering, att följa utvecklingen i dessa frågor.

Utskottet vill i denna del avslutningsvis påpeka, att även om motionerna fokuserar på förhållandena för diplomatisk personal är det angeläget att motsvarande problem också uppmärksammas vad avser andra kategorier utsänd personal.

Med vad ovan anförts anser utskottet att motionerna K234 (kd) och K403 (m) yrkandena 1–6 kan besvaras.

Konstitutionsutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. skall uppgå till 4 998 149 000 kr budgetåret 2002. Utskottet avstyrker motionerna K398 yrkande 1 (m) och U344 (m) enligt vilka det sammantaget bör göras en besparing på anslaget med 423 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Vidare avstyrker utskottet motionerna K352 yrkande 2 delvis (kd) och K422 yrkande 1 delvis (c) samt K395 delvis (fp) och Fi294 yrkande 9 delvis (fp) där det föreslås minskningar av anslaget i förhållande till regeringens förslag med 375 000 000 kr, 763 621 000 kr respektive 475 000 000 kr. Även motion K228 (m) om att inte öka anslaget utöver påslag för pris- och löneomräkningar avstyrks.

Utskottet delar utrikesutskottets bedömning att det saknas förutsättningar för att tillföra de medel till utgiftsområde 1 som skulle krävas för att möjliggöra diplomatisk närvaro i form av ambassader i Beirut, Lima, Tunis och vid Heliga Stolen. Utskottet finner inte heller skäl att ange närmare villkor för hur anslaget till Regeringskansliet skall disponeras i detta avseende. Motionerna K302 yrkande 2 (m, kd, c, fp) och Fi294 yrkande 24 (fp) avstyrks.

I motion MJ418 yrkande 3 (mp) föreslås att det skall finnas en särskild djurskyddsminister för att ge djurskyddsfrågan tyngd i regeringen. Detta är emellertid en fråga som det inte ankommer på riksdagen att besluta om. Motionen avstyrks. Även motion K210 om förbud för statsråd att ”döpa” skattepengar med sina namn avstyrks.

När det gäller frågorna om principer för utrikesrepresentationen, dess organisation, m.m. ställer sig utskottet bakom vad utrikesutskottet har anfört. Motionerna K302 yrkande 3 (m, kd, c, fp), K241 (m), K242 (m) och U351 yrkandena 10–12 (kd) avstyrks.

Även beträffande ambassadernas verksamhet och villkoren för medföljare ställer sig utskottet bakom vad utrikesutskottet har anfört. Motionerna U351 yrkandena 8 och 9 (kd), MJ520 yrkande 30 (kd), MJ523 yrkande 15 (kd), K234 (kd) och K403 yrkandena 1–6 (m) avstyrks.

Stöd till politiska partier

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag anvisar 145 200 000 kr till anslaget 90:6 *Stöd till politiska partier* budgetåret 2002. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår två motioner (båda fp) där det föreslås en minskning av anslaget i förhållande till regeringens förslag med 30 000 000 kr. Utskottet föreslår också att riksdagen avslår en motion (m) om avveckling av partistödet.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 90:6 *Stöd till politiska partier* skall uppgå till 145 200 000 kr budgetåret 2002.

Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som partistöd, dels som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet, som i princip är avsett endast för partier som är företrädde i riksdagen, lämnas som grundstöd och tilläggsstöd. Nu gällande belopp fastställdes till sin nuvarande nivå år 1996.

Med anledning av engångsvisa omprioriteringar inom utgiftsområdet föreslås i propositionen att anslagsnivån för innevarande år sänks med 10 000 000 kr.

Motioner

I *motion K201 av Rolf Gunnarsson (m)* föreslås ett tillkännagivande för regeringen om att avveckla partistödet. Enligt motionären har det totala partistödet utvecklats kraftigt de senaste åren, vilket försvårar för nya partier att slå sig fram. Motionären anser att utvecklingen förstärker det som kallas politikerförakt och att en nedtrappning av stödet bör ske.

I *motion K395 (delvis) av Helena Bargholtz m.fl. (fp)* föreslås att anslaget minskas med 30 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Samma förslag framförs även i *motion Fi294 yrkande 9 (delvis) av Lars Leijonborg m.fl. (fp)*. Motionärerna anser det viktigt att alla delar av samhället är med och sparar och föreslår därför en mindre besparing på partistödet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att anslaget 90:6 *Stöd till politiska partier* skall uppgå till 145 200 000 kr budgetåret 2002. Utskottet avstyrker motionerna K395 delvis (fp) och Fi294 yrkande 9 delvis (fp), enligt vilka anslaget föreslås minskas med 30 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag.

Förra året avstyrkte utskottet en motion (m) som bl.a. tog upp frågan om avveckling av partistödet (bet. 2000/01:KU1). Utskottet framhöll då att det är

av väsentlig betydelse för demokratin att de politiska partierna har tillräckliga resurser för att bedriva sin opinionsbildande verksamhet. Vidare uttalade utskottet att man inte delade den uppfattning om partistödets negativa effekter som framfördes i den då aktuella motionen. Utskottet, som vidhåller sin tidigare inställning i frågan, avstyrker motion K201 (m).

Expertgruppen för EU-frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för upp ett nytt ramanslag på statsbudgeten, 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor*, och anvisar 9 200 000 kr till anslaget budgetåret 2002. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår två motioner (båda fp) i vilka motionärerna motsätter sig att anslaget införs.

Propositionen

Regeringen föreslår att ett nytt ramanslag 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* förs upp på statsbudgeten och anvisas 9 200 000 kr för budgetåret 2002.

Regeringen har inrättat en expertgrupp för EU-frågor. Expertgruppen är en myndighet. Expertgruppens uppgifter är att bedriva och främja forskning, utvärdering, analys och studier i Europapolitiska frågor. Verksamheten skall inriktas på att självständigt och objektivt fördjupa och bredda underlaget för sådana ställningstaganden som har betydelse för utvecklingen av Europeiska unionen (EU) och för Sveriges EU-politik, främst inom områdena ekonomi, handel, statsvetenskap och juridik. Expertgruppens arbete regleras i förordning (2001:204) med instruktion för Expertgruppen för EU-frågor.

Expertgruppen skall särskilt initiera och behandla förslag till utvärderings- och forskningsprojekt, göra eller låta göra utredningar och utvärderingar, följa utvecklingen och hålla kontakt med forskare inom och utom landet samt publicera och sprida rapporter om verksamheten. Kostnaden för myndigheten beräknas uppgå till ca 9 200 000 kr per år.

Motioner

I *motion K395 (delvis) av Helena Bargholtz m.fl. (fp)* föreslås att anslaget minskas med 9 200 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Samma förslag framförs även i *motion Fi294 yrkande 9 (delvis) av Lars Leijonborg m.fl. (fp)*. Motionärerna anser att detta anslag inte skall införas, eftersom det enligt dem förefaller vara en form av styrd forskning. I stället bör mer medel satsas på de ordinarie forskningsanslagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker att ett nytt ramanslag 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* förs upp på statsbudgeten och anvisas 9 200 000 kr för budgetåret 2002 samt avstyrker motionerna K395 delvis (fp) och Fi294 yrkande 9 delvis (fp).

Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2000

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen lägger årsredovisningen till handlingarna

Redogörelsen

En ny parlamentarisk ledningsorganisation för riksdagen infördes den 1 juli 2000. Förvaltningsstyrelsen och dess direktion samt talmanskonferensen ersattes av ett nytt beslutsorgan, den parlamentariskt sammansatta riksdagsstyrelsen med talmannen som ordförande. En ny instruktion och arbetsordning för riksdagsförvaltningen har trätt i kraft, och dessutom har vissa ändringar genomförts i organisationen, detta som en följd av den nya parlamentariska ledningsorganisationen. Förändringarna innebär bl.a. att förvaltningen numera är en enda myndighet, med riksdagsdirektören som myndighetschef. Den består av tre större delar – kammarkansliet, utskottens och EU-nämndens kanslier samt det administrativa kontoret. Därutöver finns en informationsenhet och ett internationellt kansli (RIK).

I redogörelse 2000/01:RS2 lämnas en redovisning för riksdagsförvaltningens verksamhet under verksamhetsåret 2000. Verksamheten beskrivs översiktligt i redogörelsen. Där lämnas också uppgifter om organisation, ekonomi och personal, om stödet till beslutsprocessen, stödet till riksdagens ledamöter och anställda, information till allmänheten samt det internationella parlamentariska arbetet. Därtill finns en bilaga med redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till riksdagsstyrelsen och riksdagsförvaltningen under år 2000.

Vidare anförs i redogörelsen att ett arbete med att utveckla mål- och resultatstyrningen pågår inom riksdagsförvaltningen. Syftet är att erhålla en effektivare styrning av verksamheten mot fastställda mål och en förbättrad uppföljning av verksamhetens resultat och kostnader. Med ett sådant underlag som grund kan prioriteringar och avvägningar av verksamhetens inriktning göras med större säkerhet. Arbetet innebär en anpassning till de styrformer som riksdagen beslutat skall gälla för statsförvaltningen i övrigt.

Övrigt

Utskottet har den 13 november 2001 hållit en utfrågning där riksdagsdirektören Anders Forsberg, förvaltningschefen Kerstin Andersson och ekonomiche-

fen Lena Uhlin bl.a. lämnat information om riksdagsförvaltningens årsredovisning för år 2000.

Utskottets ställningstagande

Redogörelsen föranleder inte något uttalande från utskottets sida. Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelse 2000/01:RS2 till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avveckling av presstödet och Presstödsnämnden fr.o.m. år 2003 (punkt 4)

av Lars Hjertén (m), Nils Fredrik Aurelius (m) och Margareta Nachman-son (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1 om avveckling av presstödet och Presstödsnämnden fr.o.m. år 2003. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:K425 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Regeringen har en överdriven tilltro till presstödet positiva effekter på mångfalden, det fria ordet och opinionsbildningen. Erfarenheterna hittills visar dock att stödet till stor del har använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för till nödvändiga rationaliseringar. Detta har medfört att tidningarna anpassat sig efter och blivit beroende av presstödet i stället för åtgärda de ekonomiska problemen. Därtill kommer att presstödet snedvrider konkurrensvillkoren, vilket kan innebära att tidningar som drivs utan presstöd kan få ekonomiska problem. Presstödet bör därför avvecklas fr.o.m. budgetåret 2003. En avveckling av presstödet medför att Presstödsnämnden inte kommer att ha någon uppgift att fylla. Presstödsnämnden kan därmed avvecklas. Resterande uppgifter, såsom bevakning av ännu återstående lån m.m. från Presstödsnämnden, kan till dess denna verksamhet helt har avvecklats handläggas av Kammarkollegiet. Detta bör riksdagen med bifall till motion K425 yrkandena 2 och 3 (m) som sin mening ge regeringen till känna.

2. Tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar med riksspridning (punkt 5)

av Ingvar Svensson (kd) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2 om tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar med riksspridning. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:K367 yrkande 3.

Ställningstagande

I motion K367 yrkande 3 (kd) tas frågan upp om tröskeleffekter för lågfrekventa tidningar med riksspridning. Tröskeleffekten i fråga om driftsstödet för lågfrekventa tidningar med en upplaga som hamnar under gränsen 2 000 exemplar men överstiger 1 500 exemplar har mildrats. I analogi härmed bör lågfrekventa tidningar med riksspridning vars upplaga hamnar under 7 000 men inte 6 500 exemplar ges reducerat driftsstöd under en period av högst två år varefter stödet avvecklas. Regeringen bör vidta förändringar i pressstödsförordningen med anledning av förslaget. Detta bör riksdagen med bifall till motionen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Den idéburna organisationspressens villkor (punkt 7)

av Ingvar Svensson (kd) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3 om den idéburna organisationspressens villkor. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr423 yrkande 1.

Ställningstagande

Den roll som organisationstidskrifter spelar i samhället har försumrats såväl inom forskningen som i mediepolitiken. Det finns ett betydande antal tidningar och tidskrifter som, utan något som helst offentligt stöd, ges ut av idéburna rörelser och som faller mellan det befintliga presstödet och kulturtidskriftsstödet. Regeringen bör låta göra en översyn av den idéburna organisationspressens villkor och möjligheterna att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling av denna press. Detta bör riksdagen med bifall till motion Kr423 yrkande 1 (kd) som sin mening ge regeringen till känna.

4. Principer för utrikesrepresentationen (punkt 12)

av Ingvar Svensson (kd), Lars Hjertén (m), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Helena Bargholtz (fp), Margareta Nachmanson (m) och Sven Bergström (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4 om att det krävs en översyn av vilka principer som skall gälla för den svenska utrikesrepresentationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:K302 yrkande 3 och delvis motion 2001/02:K241.

Ställningstagande

I dag har Sverige ökade förpliktelser i Europa, men detta innebär inte att svenska åtaganden i Afrika, Asien, Mellanöstern och Latinamerika minskar. Tvärtom behöver Sverige mer än någonsin den möjlighet till dialog och kontaktytor som en utlandsmyndighet innebär i en alltmer globaliserad värld.

I februari år 2001 utlovade Utrikesdepartementet att genomföra en översyn i samråd med riksdagen om vilka principer som skall gälla för utrikesrepresentationen. En sådan översyn skulle äga rum innan det blev aktuellt att fatta beslut om eventuella ambassadnedläggningar. Trots detta löfte fattade regeringen under det svenska EU-ordförandeskapet beslut om att stänga utlandsmyndigheterna i Libanon, Peru, Tunisien och Vatikanen. Detta beslut fattades av budgetskäl och utan att en noggrann prövning gjorts i samråd med riksdagen och andra berörda.

Det är viktigt att Sverige är representerat i länder som är av central betydelse för svenska utrikespolitiska intressen. Regeringen bör nu genomföra en grundlig utredning om vilka principer som skall gälla för den svenska utrikesrepresentationen samt tillämpningen av dessa och återkomma till riksdagen för fastställande av principerna.

Med tillstyrkande av motion K302 (m, kd, c, fp) yrkande 3 anser vi att det anförda bör ges regeringen till känna.

5. MR-attachéer och miljöattachéer (punkt 15)

av Ingvar Svensson (kd) och Björn von der Esch (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5 om att utreda möjligheterna att tillsätta MR-attachéer respektive miljöattachéer vid utrikesrepresentationer där MR-frågor respektive miljöfrågor är av speciell betydelse. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:U351 yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Det är av största vikt att främjandet av de mänskliga rättigheterna genomsyrar hela den utrikespolitiska verksamheten. Därför räcker det inte med handlingsprogram, utan det krävs därutöver aktivt handlande från utlandsmyndigheternas sida. Inom det militära och säkerhetspolitiska området har man på vissa strategiskt valda ambassader placerat militärattachéer för att främja viktiga säkerhetspolitiska relationer med andra stater samt för att följa utvecklingen på plats i viktiga regioner. På ett liknande sätt bör Sverige även ha MR-attachéer utplacerade på viktiga och strategiskt valda ambassader, dvs. där det anses som särskilt nödvändigt för att följa utvecklingen i frågor rörande de mänskliga rättigheterna. Detta skulle främja bevakningen i specifika regioner samt underlätta samarbetet med svenska internationella företag och svenska

frivilligorganisationer på plats, liksom samarbetet och koordineringen med internationella organ och organisationer.

Enligt vår uppfattning är det av central betydelse att förbättra den svenska utrikesförvaltningens bevakning, kompetens och externa samarbetsmöjligheter vad avser globala miljöfrågor. Sverige bör därför ha miljöattachéer utplacerade på viktiga och strategiskt valda ambassader, dvs. där det anses som särskilt nödvändigt för att följa utvecklingen i frågor rörande miljöfrågorna. Detta är särskilt viktigt i ofta utsatta naturkatastrofområden, exempelvis i regioner där miljöförstöringen är särskilt påtaglig eller där stora internationella insatser görs för miljöskydd.

Mot bakgrund av det anförda och med anledning av motion U351 (kd) yrkandena 8 och 9 anser vi att regeringen bör utreda förutsättningarna för att utse MR-attachéer respektive miljöattachéer. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 1)

av Lars Hjertén (m), Nils Fredrik Aurelius (m) och Margareta Nachman-son (m).

Den 21 november 2000 beslutade riksdagens majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende år 2002. Samtidigt beslutades om preliminära utgiftstak för åren 2003 och 2004.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Ett övergripande mål för den ekonomiska politiken bör vara en sänkt utgiftskvot. För detta krävs såväl en moderniserad arbetsmarknad och avregleringar som sänkta skatter och lägre offentliga utgifter.

Våra förslag syftar också till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Vi vill satsa på en utbildning som ger alla större möjligheter till ett rikare liv. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Ännu fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar både till mångfald, en bättre kvalitet och en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi om de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma. Avsevärda resurser tillförs t.ex. för att bryta den ökade sjukfrånvaron och de ökande förtidspensioneringarna.

Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra. När riksdagens majoritet nu genom riksdagsbeslutet den 21 november om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

När det gäller anslaget 27:2 *Presstödet* föreslår vi i kommittémotion K425 att riksdagen anslår 215 029 000 kr för budgetåret 2002 (yrkande 1). Detta innebär en minskning i förhållande till regeringens förslag med 300 miljoner kronor. Vi föreslår vidare att presstödet avvecklas fr.o.m. budgetåret 2003 (yrkande 2) och att Presstödsnämnden som en konsekvens härav avvecklas fr.o.m. budgetåret 2003 och att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet (yrkande 3). Även i partimotion K243 yrkande 8 och i de enskilda motionerna K208 och K219 föreslås en avveckling av presstödet. Enligt vår mening grundas regeringens inställning till presstödet på en överdriven tilltro till presstödet positiva effekter på mångfalden, det fria ordet och opinionsbildningen. Erfarenheterna hittills visar dock att stödet till stor del har använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för till nödvändiga rationaliseringar. Tidningarna har enligt vår mening anpassat sig efter och blivit beroende av presstödet i stället för att åtgärda de ekonomiska problemen. Avvecklingen av presstödet bör ske i två etapper. För budgetåret 2002 görs en neddragning av anslaget och resterande belopp lyfts ur budgeten år 2003. För att underlätta avvecklingen föreslår vi en ändring av reklamskatten och införande av en neutral tidningsmoms.

Beträffande anslagen 27:4 *Radio- och TV-verket* och 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* föreslår vi i kommittémotion K425 att riksdagen anslår 9 996 000 kr respektive 7 374 000 kr för budgetåret 2002 (yrkandena 4 och 5). Vi anser att reformeringen av den kommersiella lokalradion sker på ett sätt som inte är acceptabelt i ett samhälle som värnar yttrandefriheten och motsätter oss därför de öknningar av anslagen som regeringen föreslår.

Frågorna kring anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* behandlar vi i kommittémotionerna K398 och U344. Vi anser att Regeringskansliet inte skall byggas ut i den omfattning som regeringen föreslår. Vidare anser vi att det extra anslag som innevarande år utgår till följd av ordförandeskapet i EU skall avvecklas helt. Det finns också skäl att genomföra en särskild upplysningskampanj om kommunismens brott mot mänskligheten, och för detta ändamål bör 20 miljoner kronor anslås år 2002. En utgångspunkt för vårt budgetförslag är dessutom att vi anser att utrikesförvaltningen skall återföras till utgiftsområde 5. Den frågan kan riksdagen emellertid inte ta ställning till förrän i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition. Därutöver anser vi att den del av anslaget som avser utrikesförvaltningen skall förstärkas med 65 miljoner kronor utöver det som ligger i regeringens förslag. Sammantaget menar vi att anslaget till Regeringskansliet skall minskas med 423 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

I partimotion Fi291 förordar vi en avveckling av anslaget 90:6 *Stöd till politiska partier*. Detta bör ske så att hälften av stödet tas bort år 2003 och återstoden år 2004. Även i den enskilda motionen K201 föreslås en avveckling av partistödet. Till grund för vår uppfattning ligger att det är avgörande för väljarnas förtroende för de politiska partierna att dessa kan leva upp till väljarnas förväntningar. Det kräver att de har hela sin lojalitet hos valmanskåren. Detta förutsätter enligt vår mening att partierna förhåller sig oberoende till alla

särintressen och att partierna inte är beroende av stöd från den offentliga sektorn. I partistödet ligger också enligt vår mening en konserverande effekt, då det utgår endast till partier som är representerade i riksdagen. Politiska partier skall i en demokrati inte vara beroende av staten.

Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 1)

av Ingvar Svensson (kd) och Björn von der Esch (kd).

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än regeringen och dess stödpartier.

När riksdagens majoritet nu genom riksdagsbeslutet den 21 november 2001 om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1.

När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 har vi i kommittémotion K352 föreslagit att anslaget 27:2 *Presstödet* skall minskas med 66 000 000 kr jämfört med regeringens förslag och att riksdagen skall göra ett tillkännagivande för regeringen om nivån på driftstödet. Vi anser att presstödet har och har haft stor betydelse för den publicistiska mångfalden, och vi är positiva till regelförändringar som kan underlätta rationaliseringar och därmed på sikt minska beroendet av presstödet. Det finns en marginal på 81 000 000 kr i anslaget efter tidningen Arbetets konkurs. Vi stöder distributionsstödet för lördagsutdelning, men anser att den övriga marginalen skall dras in.

I kommittémotion K352 har vi vidare föreslagit en minskning av anslaget 46:3 *Datainspektionen* med 6 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Vi menar att en sådan minskning av anslaget till Datainspektionen bör göras i avvaktan på resultatet av den pågående utvärderingen av Datainspektionens verksamhet.

När det gäller anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* föreslår Kristdemokraterna i samma kommittémotion en minskning med 375 000 000 kr jämfört med regeringens förslag. Vi anser att satsningen på Regeringskansliet – utom såvitt avser ordförandeskapet i EU – har varit obefogat omfattande. Utvecklingen och anpassningen av Regeringskansliet kan mycket väl ske genom organisationsförändringar och rationaliseringar utan att ytterligare resurser tillförs. Den föreslagna resursförstärkningen på 160 000 000 kr för år 2002 bör inte genomföras. Dessutom anser vi att besparingar på det som tidigare utgjorde Regeringskansliet bör göras med 250 000 000 kr. Den del av Regeringskansliet som rör utrikesförvaltningen anser vi skall tillföras 35 000 000 kr för beskickningarna i Lima, Tunis, Beirut och Heliga Stolen. Frågan om tillräckliga resurser för dessa beskickningar tas även upp i fyrpartimotionen K302 yrkande 2 som vi ställer oss bakom.

Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 1)

av Sven Bergström (c).

Den 21 november 2001 beslutade riksdagens majoritet att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende år 2002. Centerpartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Centerpartiets förslag avser att ge människor möjlighet att växa, enskilt och i samverkan. Den bygger på människors förmåga att ta ansvar, för sig själva och varandra, och vilja att förverkliga sina drömmar. Centerpartiet föreslår nya reformer för att människor skall kunna känna trygghet, att underlätta för fler människor att leva på sin lön, att finna jobb och förena jobb med familj samt för att minska den tilltagande ohälsan i arbetslivet. Ett samhälle som präglas av livskraft, livskvalitet och självbestämmande är också ett samhälle som förmår överbygga den sociala och regionala klyvningen i Sverige.

När riksdagens majoritet nu genom riksdagsbeslutet den 21 november 2001 om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 1.

I kommittémotion K422 lyfter vi upp att mångfalden inom tidningsvärlden i dag till stor del tryggas genom presstödet som garanterar många andratidningars existens. Dagens situation för tidningarna bör leda till att det befintliga presstödet förenas med särskilda insatser för att underlätta för tidningsföretag att utveckla teknik och arbetsformer för att vara med på den digitala mediemarknaden och möta framtida krav. Regeringen föreslår ett särskilt utvecklings- och investeringsstöd för dagspressen. Detta är positivt. Det förutsätter dock att detta utvecklingsstöd skall utgå till alla bidragsberättigade tidningar, inklusive endagstidningarna. Likaså bör det bli möjligt att förena presstödet med särskilda insatser som syftar till att underlätta utveckling av teknik och arbetsformer för att mota framtida krav.

Regeringen föreslår att anslaget till Radio- och TV-verket skall uppgå till 11 264 000 kr budgetåret 2002, vilket innebär en höjning av anslaget. Med hänsyn till de godkända resultat som verket uppvisar när det gäller att främja möjligheterna till mångfald inom radio och television, anser vi emellertid inte att den höjning av anslaget som föreslås är nödvändig. Vi föreslår därför i vår kommittémotion K422 en minskning av anslaget *27:4 Radio- och TV-verket* med 2 404 000 kr. Det innebär att vi förordar att anslaget skall anvisas 8 860 000 kr budgetåret 2002.

Regeringen föreslår att Kungliga hov- och slottsstaten skall tilldelas 83 516 000 kr budgetåret 2002. Centerpartiet anser emellertid att den nuvarande anslagsnivån är tillräcklig. Vi föreslår därför i kommittémotion K422 att anslaget *90:1 Kungliga hov- och slottsstaten* skall anvisas 79 541 000 kr budgetåret 2002. Detta innebär en minskning i förhållande till regeringens förslag med 3 975 000 kr.

När det gäller anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* föreslår vi i kommittémotion K422 att riksdagen anslår 4 234 528 000 kr för budgetåret 2002. Detta innebär en minskning i förhållande till regeringens förslag med 763 621 000 kr. Anslagsnivån på Regeringskansliet fortsätter att ligga på en orimligt hög nivå trots att EU-ordförandeskapsåret är förbi med de extrakostnader som detta medförde. De tidigare sammanslagningarna av departement borde ge minskade kostnader genom effektiviseringar under den kommande treårsperioden. Det är även nödvändigt och fullt genomförbart med allmänna besparingar inom Regeringskansliet särskilt nu när ordförandeskapets tid är förbi.

Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 1)

av Helena Bargholtz (fp), .

Folkpartiet liberalernas förslag till budget för år 2002 innebär i sina huvuddrag sänkta skatter på arbete, sparande och företagande och syftar till att skapa förutsättningar för en långsiktig och uthållig tillväxt samt en mera rättvis skattepolitik för bl.a. barnfamiljer. Utgiftsökningarna avser bistånd, barnfamiljer samt handikappade, men även utbildning, forskning, miljö och rättssäkerhet (för en utförligare redovisning se reservation nr 15 i bet. 2000/01:FiU1). Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1 – som var 929 miljoner kronor mindre än regeringens förslag – har emellertid avlagits av riksdagen i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det i detta andra steg inte meningsfullt att fullfölja våra anslagsyrkanden.

Folkpartiet liberalerna föreslår i partimotion Fi294 och kommittémotion K395 besparingar på anslaget 27:2 *Presstödet* med 415 000 000 kr. Presstödet har sedan ett trettiotal år tillbaka i stort sett samma inriktning, men det snedvrider enligt vår mening konkurrensen. Dessutom har medielandskapet förändrats påtagligt under de senaste åren, och nya typer av tidningar tillkommer ständigt. Mot bakgrund av att detta innebär en helt ny situation än vad som rådde när presstödet infördes kan stödet begränsas. Pressen bör fungera utan statliga bidrag.

Vidare föreslås i partimotion Fi294 och kommittémotion K395 att anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* för år 2002 skall sänkas med 475 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Enligt vår mening har Regeringskansliet under den socialdemokratiska regeringens tid vuxit sig alltför stort. Det finns enligt vår mening ingenting som motiverar den nuvarande storleken, varför besparingar bör kunna ske på anslaget. Därtill kommer att ordförandeskapet i EU nu är över. Dessutom bör de samordningsvinster som sammanslagningen med utrikesförvaltningen medför utnyttjas. Vidare anser vi att 25 000 000 kr inom anslaget 90:5 skall avsättas för att kunna behålla Sveriges ambassader i Lima, Tunis, Beirut och vid Heliga Stolen. Frågan om tillräckliga resurser för dessa beskickningar tas även upp i fyrpartimotionen K302 yrkande 2 som vi ställer oss bakom.

Folkpartiet liberalerna föreslår vidare i partimotionen och i kommittémotionen att anslaget 90:6 *Stöd till politiska partier* minskas med 30 000 000 kr för år 2002. Partiernas beroende av offentliga medel bör på sikt begränsas. En viss minskning av partistödet är därför enligt vår mening motiverad.

I partimotion Fi294 och kommittémotion K395 motsätter vi oss också inrättandet av det nya anslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor*. Vi menar att detta utgör en form av styrd forskning som inte bör förekomma. I stället bör mer pengar satsas på den ordinarie forskningen.

Utvecklingsstödet (punkt 1)

av Sven Bergström (c).

Presstödet bör förenas med särskilda insatser som underlättar tidningsföretagens möjligheter att utveckla teknik och arbetsformer som är anpassade till den digitala mediemarknaden och som kan möta framtidens krav. Det är därför positivt att regeringen avser att ta initiativ till ett tillfälligt utvecklingsstöd. Som framhålls i kommittémotion K422 är det viktigt att utvecklingsstödet utgår till alla bidragsberättigade tidningar, även endagstidningarna.

Riksdagsledamöternas arvode (punkt 1)

av Per Lager (mp), .

Miljöpartiet är förespråkare av att riksdagsledamöternas arvoden bestäms av en särskild från riksdagen fristående nämnd, såsom det fungerar i dag. År 1998 gjordes ett avsteg mot den här ordningen då riksdagen tog initiativ till och beslutade om att dels ändra förhållandet mellan arvoden och kostnadsersättning, dels höja arvodet. Miljöpartiet kritiserade starkt det beslutet. Därefter har arvodesnämnden i etapper höjt arvodet från 36 000 till 40 000 kr/månad. Det nuvarande beslutet från nämnden innebär ytterligare en ökning, vilket enligt min mening, trots tilltron till nämnden, är olyckligt med tanke på det nu redan höga arvodet.

Djurskyddsminister (punkt 11)

av Per Lager (mp), .

Det saknas i dag en samlad kraft när det gäller djurens rättigheter i stort. I partimotion MJ418 föreslår Miljöpartiet därför att det inrättas en djurskyddsmyndighet som ser till att djurskyddslagen följs, och som en följd av detta förs också fram att det skall finnas en särskild djurskyddsminister. Jag är dock medveten om att detta är en fråga som riksdagen inte råder över. Men med en särskild djurskyddsminister skulle djurskyddsfrågan kunna få den tyngd den förtjänar i regeringen och regeringsarbetet.

Principer för utrikesrepresentationen (punkt 12)

av Kenneth Kvist (v) och Mats Einarsson (v), .

Sverige har i årtionden åtnjutit ett högt anseende i tredje världen. I världens fattiga länder har Sveriges internationella agerande åtnjutit respekt. Till viss del har detta berott på att Sverige haft omfattande internationella kontakter i många länder – inte minst i tredje världen.

Regeringen har emellertid nyligen lagt ned tre ambassader i strategiskt viktiga länder i tredje världen – Peru, Tunisien och Libanon. Vänsterpartiet riktade kritik mot dessa åtgärder. Vi hyste i samband med Sveriges inträde i EU starka farhågor för att Sveriges utrikespolitik skulle bli starkt eurocentristisk. Dessa farhågor har i långa stycken besannats. Så har exempelvis Sveriges representation i Bryssel vuxit kraftigt på bekostnad av vårt lands representation i tredje världen. Vänsterpartiet anser att bristen på balans mellan EU-länderna och världens fattiga länder när det gäller Sveriges utrikesrepresentation måste justeras.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

2001/02:1 vari yrkas

1. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om tillfälligt distributionsstöd för utredning av dagstidningar på lördagar (avsnitt 4.1.2).

2. Riksdagen för budgetåret 2002 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden; ramanslag; 5 790 000,

27:2 Presstöd; ramanslag; 515 029 000,

27:3 Stöd till radio- och kassettidningar; ramanslag; 127 300 000,

27:4 Radio- och TV-verket; ramanslag; 11 264 000,

27:5 Granskningsnämnden för radio och TV; ramanslag; 8 964 000,

45:1 Sametinget; ramanslag; 16 692 000,

46:1 Allmänna val; ramanslag; 215 000 000,

46:2 Justitiekanslern; ramanslag; 16 111 000,

46:3 Datainspektionen; ramanslag; 29 390 000,

46:4 Svensk författningssamling; ramanslag; 1 011 000,

46:5 Valmyndigheten; ramanslag; 12 800 000,

90:1 Kungliga hov- och slottsstaten; ramanslag; 83 516 000,

90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.; ramanslag; 592 325 000,

90:3 Riksdagens förvaltningskostnader; ramanslag; 447 484 000,

90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen; ramanslag; 49 097 000,

90:5 Regeringskansliet m.m.; ramanslag; 4 998 149 000,

90:6 Stöd till politiska partier; ramanslag; 145 200 000,

90:7 Expertgruppen för EU-frågor; ramanslag; 9 000 000.

3. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2002–2004 (avsnitt 6.7.2),

4. Riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att under år 2002 i fråga om ramanslaget 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader ingå ekonomiska förpliktelser avseende reparationer på riksdagens fastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 84 000 000 kronor under åren 2003–2004 (avsnitt 6.7.2).

5. Riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för budgetåret 2002 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 192 800 000 kronor (avsnitt 6.7.2).

6. Riksdagen för budgetåret 2002 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, såvitt avser anslag som är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter, enligt följande uppställning: (se yrkande 2).

Redogörelse

2000/01:RS2 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2000.

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02:K201 av Rolf Gunnarsson (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avveckla partistödet.

2001/02:K208 av Rolf Gunnarsson (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avveckling av presstödet.

2001/02:K210 av Rolf Gunnarsson (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen beslutar att förbjuda statsråd/statsministrar att ”döpa” våra skattepengar med sina namn.

2001/02:K219 av Sten Andersson och Ewa Thalén Finné (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om presstödet.

2001/02:K226 av Margareta Cederfelt (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen beslutar att presstödet successivt avvecklas under en period om tio år.

2001/02:K228 av Rolf Gunnarsson (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte öka anslaget till Regeringskansliet utöver påslag till pris- och löneomräkningar.

2001/02:K234 av Ulla-Britt Hagström (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de ekonomiska villkoren för medföljande maka/make i UD-tjänst förbättras.

2001/02:K241 av Henrik Westman (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principer för förändringar av utrikesrepresentationer.

2001/02:K242 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa ambassadörer i andra EU-länder.

2001/02:K243 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

8. Riksdagen beslutar att avveckla presstödet.

2001/02:K251 av Jan Backman och Lennart Fridén (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen beslutar att ge riksdagsförvaltningen i uppdrag att på lämpligt sätt avhända sig ansvaret för R & D.

2001/02:K302 av Göran Lennmarker m.fl. (m, kd, c, fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avsätta tillräckliga resurser för att möjliggöra fortsatt diplomatisk närvaro i Beirut, Lima, Tunis och Heliga Stolen.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det krävs en översyn av vilka principer som skall gälla för den svenska utrikesrepresentationen.

2001/02:K352 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen godkänner vad i motionen anförs om nivån för driftsstödet inom presstödssystemet.

2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för år 2002 under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning: (se motionen).

2001/02:K367 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen begär ett förslag från regeringen enligt vad i motionen anförs om regler beträffande tröskeleffekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning.

2001/02:K378 av Marie Granlund m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över presstödsreglerna.

2001/02:K395 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen beslutar om ändring i förhållande till regeringens förslag gällande anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning: (se motionen)

2001/02:K398 av Per Unckel m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 1, 90:5 Regeringskansliet för budgetåret 2002 2 703 149 000 kr.

2001/02:K403 av Gustaf von Essen (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökandet av antalet bilaterala avtal om arbetstillstånd för UD-medföljare.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för en ökad jämställdhet i arbetet för bättre villkor för UD-medföljare.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sjukpenninggrundande inkomst (SGI).

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetslöshetsförsäkringen för UD-medföljare.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att likställa UD-barnens villkor med dem som gäller för andra svenska ungdomar.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att förbättra villkoren för medföljare inom utrikesförvaltningen.

2001/02:K422 av Åsa Torstensson m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning: (se motionen).

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att utvecklingsstödet skall utgå till alla bidragsberättigade tidningar, dvs. även till endagstidningarna.

2001/02:K425 av Per Unckel m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 1, 27:2 Presstödet för budgetåret 2002 215 029 000 kr.

2. Riksdagen beslutar att presstödet avvecklas helt fr.o.m. budgetåret 2003 i enlighet med vad som anförs i motionen.

3. Riksdagen beslutar att Presstödsnämnden avvecklas fr.o.m. budgetåret 2003 och att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet i enlighet med vad som anförs i motionen.

4. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 1, 27:4 Radio- och TV-verket för budgetåret 2002 9 996 000 000 kr.

5. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 1, 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV för budgetåret 2002 7 374 000 kr.

2001/02:Fi294 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

9. Riksdagen anvisar för budgetåret 2002 anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställningen i bilaga 2.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att 25 miljoner kronor inom anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. utgiftsområde 1 Rikets styrelse avsätts för bibehållande av ambassaderna i Lima, Tunis, Beirut och vid Heliga Stolen.

2001/02:U344 av Per Unckel m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget för Utrikesförvaltningen för år 2002 65 000 000 kr mer än regeringen eller således 1 872 000 000 kr, även om riksdagen inte beslutar att återföra anslagen för Utrikesförvaltningen till utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

2001/02:U351 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheterna att tillsätta MR-attachéer vid de utrikesrepresentationer där bevakning av MR-frågorna är av speciell betydelse.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheterna att tillsätta miljöattachéer vid de utrikesrepresentationer där miljöfrågorna är av speciell betydelse.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda hur svenska handelsfrämjande organ kan integreras med vissa av Sveriges ambassader i utlandet.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda om det på lång sikt kan upprättas eller samordnas fler s.k. nordiska ambassader med vissa gemensamma servicefunktioner.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av den växande EU-diplomatin med samlokalisering och underlag för politiska beslut.

2001/02:Kr419 av Ana Maria Narti m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om minskat presstöd.

2001/02:Kr420 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att dagstidningar inom ramen för presstödet bör ges möjlighet att söka särskilda medel för redaktionell verksamhet på nationella minoritetsspråk.

2001/02:Kr423 av Dan Kihlström m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen begär att regeringen låter göra en översyn av den idéburna organisationspressens villkor och möjligheterna att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling av denna press.

2001/02:MJ418 av Lotta Nilsson Hedström m.fl. (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en djurskyddsminister.

2001/02:MJ520 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om skoglig kompetens vid svenska beskickningar utomlands.

2001/02:MJ523 av Caroline Hagström m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om vikten av skoglig kompetens och resurser vid Sveriges beskickningar utomlands.

BILAGA 2**Utrikesutskottets yttrande
2001/01:UU2y****Utrikesförvaltningen****Till konstitutionsutskottet**

Konstitutionsutskottet har vid sammanträde den 25 september 2001 beslutat bereda utrikesutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2001/02:1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Genom kompletterande beslut den 16 oktober 2001 har konstitutionsutskottet därutöver berett utrikesutskottet möjlighet att även yttra sig över motioner rörande Utgiftsområde 1 Rikets styrelse i de delar som berör utrikesutskottets beredningsområde.

Utrikesutskottet väljer att i det följande lämna synpunkter på anslaget 90:5 Regeringskansliet, m.m. inom utgiftsområde 1 samt på motionerna 2001/02:K234 (kd), 2001/02:K241 (m), 2001/02:K242 (m), 2001/02:K302 (m, kd, c, fp) yrkandena 2 och 3, 2001/02:K395 (fp) (delvis), 2001/02:K403 (m) yrkandena 1–6, 2001/02:Fi294 (fp) yrkande 24, 2001/02:U344 (m), 2001/02:U351 (kd) yrkandena 8–12, 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 30 och 2001/02:MJ523 (kd) yrkande 15, allt i de delar som rör utrikesförvaltningen. Därutöver överlämnar utrikesutskottet, under förutsättning av konstitutionsutskottets medgivande, med detta yttrande motionerna 2001/02:U344 (m), 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 30 och 2001/02:MJ523 (kd) yrkande 15.

Bakgrund

Med anledning av förslag i den ekonomiska vårpropositionen år 2001 godkände riksdagen att man fr.o.m. år 2002 flyttar de delar av utgiftsområde 5 som rör utrikesförvaltningen till utgiftsområde 1, anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. (prop. 2000/01:100, bet. 2000/01:FiU20, rskr. 2000/01:288). Utrikesutskottet kommer till följd av detta beslut och därmed sammanhängande ändring i riksdagsordningens tilläggsbestämmelser (prop. 2000/01:100, bet. 2000/01:KU23, rskr. 2000/01:273–276) framdeles att behandla de frågor som rör utrikesförvaltningen i form av ett yttrande till konstitutionsutskottet, som bereder ärenden rörande utgiftsområde 1. När det gäller insatserna inom politikområdet Utrikes- och säkerhetspolitik redovisas de såsom

tidigare inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, som bereds av utrikesutskottet.

Utskottet

Anslagsrelaterade frågor

Som framgår av propositionen finansierar anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. från och med den 1 januari 2002 även förvaltningskostnaderna för Utrikesdepartementet och de 104 utlandsmyndigheterna² samt de drygt 400 honorärkonsulaten.

I propositionen anförs att Regeringskansliet och Utrikesdepartementet tidigare har bedrivit skilda men parallella processer för verksamhetsplaneringen. Inför sammanslagningen av förvaltningsanslagen har en översyn av de båda processerna resulterat i en ny gemensam verksamhetsplanering för hela Regeringskansliet.

Enligt propositionen kommer fyra utlandsmyndigheter att avvecklas under senare delen av 2001, nämligen ambassaderna i Lima, Tunis, Beirut och vid Heliga Stolen. Den sistnämnda ersätts med en Stockholmsbaserad ambassadör. Ambassaden i Kuwait flyttas till Abu Dhabi. Avsikten är att senare upprätta ett generalkonsulat i Kaliningrad. Generalkonsulatet i Istanbul bibehålls och förstärks med ett center, finansierat delvis av biståndsmedel, för att främja kontakterna mellan Sverige och Turkiet. Ambassaderna i Dhaka, Kampala, Lusaka, Managua och Colombo koncentrerar i fortsättningen sin verksamhet till främst biståndsfrågor, vilket medför att Sida i ökad omfattning kommer att stå för driftskostnaderna. Vidare reduceras antalet utsända tjänstemän vid ett femtontal utlandsmyndigheter.

Utgående från Moderaternas övergripande budgetförslag föreslås i kommittémotion 2001/02:U344 (m) att riksdagen till utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget för Utrikesförvaltningen för år 2002 anvisar 65 000 000 kr mer än regeringen även om riksdagen inte beslutar att återföra anslagen för Utrikesförvaltningen till utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

I motion 2001/02:K302 (m, kd, c, fp) begärs att resurser avsätts som möjliggör fortsatt diplomatisk närvaro i Beirut, Lima, Tunis och vid Heliga Stolen (yrkande 2).

Folkpartiet yrkar i sin partimotion 2001/02:Fi294 (fp) att 25 miljoner kronor inom anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse avsätts för bibehållande av ambassaderna i Lima, Tunis, Beirut och vid Heliga Stolen (yrkande 24).

Även i kommittémotion 2001/02:K395 (fp) (delvis) begärs att Sverige behåller ambassaderna i Beirut, Lima och Tunis samt vid Heliga Stolen. Förslaget ges finansiering genom omfördelning inom utgiftsområde 1.

² Antalet utlandsmyndigheter per den 1 juli 2001.

I den del som rör anslagsrelaterade frågor får utskottet inledningsvis anföra följande.

Den nya ordningen, där utrikesförvaltningen nu i budgethänseende integreras med Regeringskansliets förvaltning, försvårar för utrikesutskottet att göra en adekvat bedömning av resurstilldelningen. Möjligheten att utifrån uppgifterna i årets budgetproposition jämföra med tidigare års anslagna resurser respektive utfall är begränsade genom att utrikesförvaltningens anslag bytt utgiftsområde. Inte minst är det oklart hur stor del av anslaget 90:5 som går till utrikesförvaltningen, eftersom det anges olika belopp för detta i olika delar av presentationen. Utskottet har underhand inhämtat att den ram man arbetar efter i planeringen för nästa års budget är ca 1851 miljoner kronor. Därutöver tillkommer att utrikesförvaltningen efter ännu ej avslutad förhandling skall få disponera viss del av de 160 miljoner kronor som Regeringskansliets förvaltningsavdelning tilldelats. Utskottet noterar att utfallet för utrikesförvaltningen 2000 uppgick till 1 891,5 miljoner kronor och att prognosen för utfallet 2001 är 1 889 miljoner kronor.

En förutsättning för riksdagens budgetarbete i här aktuell del är att det framgent tydligt framgår vilka resurser inom anslaget 90:5 som avsätts för utrikesförvaltningen och vilket utfallet blir. Utskottet förutsätter att så blir fallet.

Utskottet vill därutöver anföra följande.

Det statsfinansiella läget har medfört krav på prioriteringar och omfördelning av resurser inom utrikesförvaltningen. Till följd härav har beslut fattats bl.a. om nedläggning av ambassaderna i Beirut, Lima, Tunis och vid Heliga Stolen. Enligt vad utskottet erfarit är det aktuellt med ytterligare besparingsåtgärder, främst av administrativ karaktär, för att inom anvisade ramar möta de krav verksamheten ställer.

Såvitt utskottet kan bedöma saknas förutsättningar för att tillföra de medel till utgiftsområde 1 som skulle krävas för att möjliggöra diplomatisk närvaro i form av ambassader i Beirut, Lima, Tunis och vid Heliga Stolen. Enligt utskottets mening ankommer det ej på utskottet att pröva möjligheten av omfördelning av medel inom utgiftsområde 1 till uppnående av de syften motionärerna eftersträvar.

Under givna förutsättningar anser utskottet att motionerna 2001/02:U344 (m), 2001/02:K302 (m, kd, c, fp) yrkande 2, 2001/02:Fi294 (fp) yrkande 24 och 2001/02:K395 (fp) (delvis) bör avstyrkas.

Principer för Sveriges representation utomlands, dess organisation, m.m.

I flerpartimotionen 2001/02:K302 (m, kd, c, fp) framhålls att en översyn bör göras av vilka principer som skall gälla för den svenska utrikesrepresentationen (yrkande 3).

I den enskilda motionen 2001/02:K241 (m) begärs en större delaktighet från riksdagens sida i beslut rörande upprättande respektive nedläggning av

utlandsmyndigheter. Detta kan, enligt motionären, ske genom att riksdagens synpunkter efterfrågas på ett tidigt stadium under beslutsprocessen men också genom att riksdagen i form av anslagsvillkor anger vilka ambassader som skall finnas.

Utskottet behandlade i sitt betänkande 1997/98:UU23 frågan om upprättande och nedläggning av utlandsmyndigheter och anförde därvid bl.a. följande:

Sedan länge tillämpas en ordning där regeringen i budgetpropositionen, under utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan, redogör för de överväganden som varit styrande i regeringens beslut beträffande upprättande och nedläggning av utlandsmyndigheter. Utskottet har funnit denna ordning, med en detaljerad och utförlig diskussion kring dessa frågor, tillfredsställande. Utskottet har kunnat konstatera (bet. 1996/97:UU1) att nedläggning av myndigheter har föregåtts av en myckret noggrann prövning inom Utrikesdepartementet, med deltagande av samtliga berörda avdelningar. I detta sammanhang har olika intressen och prioriteringar vägts mot varandra.

Mot bakgrund av de återkommande föredragningar som representanter för departementet håller för utskottet har utskottet inte haft några principiella invändningar mot att regeringen tillerkänts beslutsrätt i dessa frågor. Utskottet har därför inte sett anledning att utnyttja de möjligheter som tillkommer riksdagen som ett utflöde av finansmakten, dvs. att genom anslagsvillkor knutna till budgetbeslutet, föreskriva hur Sverige närmare bör vara representerat utomlands.

Med beaktande av den ökande internationaliseringen och de allt snabbare omvärldsförändringarna förefaller det dock utskottet rimligt att riksdagen informeras tidigare, inom ramen för den nuvarande beslutsprocessen. Genom att riksdagens synpunkter efterfrågas på ett tidigt stadium skulle man kunna uppnå att beslut i dessa svåra avvägningsfrågor kom att vila på största möjliga politiska majoritet. Utskottet utgår ifrån att så kommer att ske. Utskottet ser dock inte anledning att närmare föreskriva hur detta ska ske, utan förutsätter att regeringen finner det möjligt att innan beslut fattas i dessa frågor, inom ramen för budgetprocessens olika steg, närmare konsultera utskottet och riksdagen om beslutsförutsättningarna.

I enlighet med utskottets sålunda framförda synpunkter begärde utskottet under riksmötet 2000/01, mot bakgrund av då aktuella nedläggningsbeslut, konsultationer med företrädare för Utrikesdepartementet om de övergripande principerna för var Sverige bör vara representerat utomlands. Vid konsultationerna kunde enighet uppnås kring vilka principer som bör gälla, men däremot förekom olika uppfattningar om deras tillämpning. Utskottet har inhämtat att Utrikesdepartementet, som följd av framförda synpunkter från flera riksdagspartier, har uppdragit åt Statskontoret att göra en mera ingående utredning om hur de övergripande principerna skall kunna tillämpas. Uppdraget skall redovisas i början av 2002. Enligt utskottets mening bör samrådsförfarandet med Utrikesdepartementet återupptas när resultatet av Statskontorets utredning föreligger.

Enligt utskottets uppfattning kan motionerna 2001/02:K302 (m, kd, c, fp) yrkande 3 och 2001/02:K241 (m) besvaras med vad som ovan anförts.

Sverige bör, enligt den enskilda motionen 2001/02:K242 (m), ta initiativ inom ramen för det europeiska samarbetet och verka för att samtliga EU-stater avskaffar systemet med att ha ambassadörer hos varandra.

Kristdemokraterna pekar i kommittémotionen 2001/02:U351 (kd) på möjligheten till ökad samverkan med EU:s utrikesrepresentation (*yrkande 12*).

Utskottet ser positivt på det faktum att det sker ett nära samarbete mellan EU-ländernas ambassader och kommissionens kontor i framför allt länder utanför EU-området, vilket bidrar till bättre informationsutbyte och ger större möjlighet att uppnå koordinerade insatser. Ambassaden för den stat som för tillfället är ordförande i EU spelar därvid en särskilt central roll. Ökat samarbete kan också underlättas genom samlokalisering av kanslier, vilket enligt utskottets information är en fråga som fortlöpande diskuteras inom ramen för EU-samarbetet.

Även inom EU fyller ambassaderna fortsatt en viktig funktion, vilket bl.a. framgår av den höga efterfrågan som ställs på ambassadernas verksamhet. Även här sker samordning och samarbete med andra EU-länders ambassader och kommissionens representationskontor i respektive stationeringsland. Nyttan av dessa kontakter är enligt utskottets mening stor och underlättar de svenska utlandsmyndigheternas arbete.

I övrigt måste hänsyn tas till det faktum att en stor del av ambassadens verksamhet är av bilateral natur och sådan att man svårigen kan överlåta åt ett annat lands representant att utföra sysslorna. För Sveriges del gäller det exempelvis främjande av svensk export och kultur, turistinformation, service och programläggning åt större tillresta svenska delegationer från såväl offentlig som privat sektor, bilaterala tvistefrågor, m.m.

Enligt utskottets uppfattning kan motion 2001/02:U351 (kd) yrkande 12 besvaras med det anförda. Motion 2001/02:K242 (m) bör enligt utskottets mening avstyrkas.

I motion 2001/02:U351 (kd) uppmanas regeringen att utreda hur svenska handelsfrämjande organ kan integreras med vissa av Sveriges ambassader i utlandet (*yrkande 10*).

Inledningsvis kan utskottet konstatera att det är en angelägen uppgift för hela den svenska utrikesrepresentationen att främja svensk export. Den handels- och exportfrämjande verksamheten inom utrikesförvaltningen utförs redan i nära samarbete med andra organ inom detta område, t.ex. Sveriges exportråd. Exportrådet får, med författningsstöd, även planera och leda exportfrämjande verksamhet inom utrikesrepresentationen. Utlandsmyndigheterna samarbetar ofta med handelssekreterare eller annan organisation som stöds av Exportrådet för att gemensamt ge service och förbättra förutsättningarna för svenskt näringsliv. Huvudansvaret för det operativa exportfrämjandet ligger ofta på handelskontoret, medan beskickningen har det övergripande ansvaret för Sverige-främjande aktiviteter. Möjligheterna för kontaktskapande och informationsförmedling tas till vara i detta ömsesidiga samarbete. I de länder där det inte finns handelskontor eller liknande organ har ambassaderna huvudansvar för att främja svensk export. Det förekommer även att Exportrå-

det finansierar personal på svenska ambassader, för att komplettera de resurser som satsas på exportfrämjande.

Enligt utskottets mening kan motion 2001/02:U351 (kd), yrkande 10 besvaras med det anförda.

I samma motion, *yrkande 11*, föreslås att regeringen bör utreda om fler s.k. nordiska ambassader med vissa gemensamma servicefunktioner kan upprättas eller samordnas.

Det exempel som motionärerna anger, anläggningen i Berlin, är en samlokalisering av de fem nordiska ambassaderna i en gemensam byggnad. Projektet blev möjligt genom att värdlandet flyttade huvudstaden från Bonn till Berlin, varvid samtliga nordiska länder ställdes inför problemet att finna nya ambassadlokaler. Enligt utskottets bedömning får förutsättningarna i det enskilda fallet avgöra om en samlokalisering anses lämplig och kostnadseffektiv. Redan i dag sker samlokalisering med ett eller flera andra nordiska länder på ett antal orter, exempelvis Sarajevo, Jakarta, Dar es Salaam, Lusaka, Maputo, Nairobi, Dhaka och Windhoek. Även nordiska konsulat samarbetar i många fall nära i konsulära och administrativa frågor och utnyttjar ibland samma lokaler. Utskottet ser positivt på detta och anser att möjligheten till samlokalisering med andra nordiska länder bör beaktas och utnyttjas när lämpligt tillfälle uppstår.

Med vad ovan anförts anser utskottet att motion 2001/02:U351 (kd) yrkande 11 kan besvaras.

Ambassadernas verksamhet

Kristdemokraterna föreslår i kommittémotionen 2001/02:U351 (kd) ett antal åtgärder som rör Sveriges representation i utlandet. Bl.a. framhålls att man bör utreda möjligheterna att placera MR-attachéer vid de utlandsmyndigheter där bevakningen av MR-frågorna är av speciell betydelse (*yrkande 8*).

Utskottet kan inledningsvis konstatera att frågor kring de mänskliga rättigheterna lyfts fram av Sverige i ett stort antal sammanhang, inte minst inom ramen för de bilaterala relationerna, där ambassaderna för fram den svenska regeringens ståndpunkter. Ambassaderna svarar för kontinuerlig bevakning i frågor som rör mänskliga rättigheter och ombeds varje år inkomma med en större rapport som skildrar MR-situationen i respektive stationeringsland. I de länder där MR-situationen är särskilt svår ges dessa frågor vanligtvis högre prioritet, vilket styrs genom utlandsmyndighetens verksamhetsplanering. Den utsände tjänsteman som ansvarar för MR-bevakning får stöd och instruktioner från Utrikesdepartementets enhet för folkrätt, mänskliga rättigheter och traktraträtt. Utskottet kan således konstatera att svenska utlandsmyndigheter redan idag bevakar MR-frågorna och att rapporteringen härom är omfattande.

Med vad ovan anförts avstyrker utskottet motion 2001/02:U351 (kd) yrkande 8.

I samma motion, 2001/02:U351 (kd), framhålls även möjligheten att placera miljöattachéer vid de utlandsmyndigheter där miljöfrågorna är av speciell betydelse (yrkande 9). I Kristdemokraternas motioner 2001/02: MJ520 (kd) yrkande 30 och 2001/02: MJ523 (kd) yrkande 15 betonas också vikten av skoglig kompetens och resurser vid svenska beskickningar utomlands.

Utskottet konstaterar att utrikesförvaltningens verksamhet på miljöområdet är omfattande och att miljöfrågorna spelar en framträdande roll i bl.a. EU-samarbetet. Utskottet har inhämtat att flera ambassader i Asien, Latinamerika och Afrika redan i dag har utsänd personal med särskilt ansvar för miljö- och naturbruk. Även de svenska biståndsinsatserna syftar till en hållbar utveckling, och svenska beskickningar deltar aktivt i marknadsföring av svensk miljöteknik.

I sammanhanget finns också skäl att uppmärksamma de omvärldsanalyser som gjorts och den verksamhet som över åren bedrivits på området av Sveriges tekniska attachéer, vars verksamhet, inklusive den egna kontoren i Washington, Los Angeles och Tokyo, sedan den 1 januari 2001 har integrerats in i den nya statliga myndigheten Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS).

Utskottet kan därför konstatera att det som motionärerna efterfrågar redan görs, om än i andra organisatoriska former än vad som föreslås i motionen.

Enligt utskottets uppfattning kan motionerna 2001/02: MJ520 (kd) yrkande 30 och 2001/02: MJ523 (kd) yrkande 15 besvaras med det anförda. Motion 2001/02: U351 (kd) yrkande 9 bör enligt utskottets mening avstyrkas.

Medföljarfrågor

De ekonomiska förhållandena för medföljare till UD-anställda i utrikestjänst tas upp i den enskilda motionen 2001/02: K234 (kd), vari begärs åtgärder så att ställningen för denna grupp förstärks i olika avseenden, bl.a. när det gäller pensionsvillkor. Motionären pekar också på den otrygghet det innebär, t.ex. i samband med skilsmässa, att vara ekonomiskt beroende av en annan person.

Också i den enskilda motionen 2001/02: K403 (m) framförs förslag rörande villkoren för medföljare inom utrikesförvaltningen. I yrkande 6 framhålls att det krävs samlade åtgärder för att förbättra villkoren för medföljare inom utrikesförvaltningen.

Samma motion, 2001/02: K403 (m), går även in på enskilda aspekter beträffande medföljarnas situation. Sålunda föreslås i yrkande 1 att regeringen verkar för att antalet bilaterala avtal om arbetstillstånd för UD-medföljare utökas. I yrkande 2 begärs att regeringen verkar för en ökad jämställdhet i arbetet för bättre villkor för UD-medföljare. Motionären begär i yrkande 3 att UD-medföljare skall få rätt att kvarstå i det s.k. SGI-systemet i minst tolv år. I yrkande 4 krävs att UD-medföljare skall få rätt att kvarstå i a-kassan under hela den tid som respektive make eller motsvarande tjänstgör utomlands. I yrkande 5 föreslås att de medföljande barnen bör likställas med andra svenska ungdomar när det gäller socialt skyddsnät, högre utbildning, körkort, ID-handlingar m.m.

Utskottet kan inledningsvis konstatera att de medföljandes situation ur flera perspektiv är problematisk och följer därför de ansträngningar som görs för att förbättra förhållandena. Utskottet har från Utrikesdepartementet men även från annat håll fått information som bekräftar de svårigheter som råder för denna grupp.

Utskottet har noterat att pensionsfrågan är en av de viktigaste och svåraste medföljarfrågorna. Utrikesdepartementet betalar en pensionspremie till medföljarna varje utlandsmånad som en kompensation för lågt pensionsutfall. Pensionskompensationen är dock inte heltäckande utan måste vanligtvis kompletteras med privata försäkringar.

För att hjälpa medföljarna att förbli attraktiva på arbetsmarknaden lämnas bidrag till kompetensutveckling och därutöver anordnas bl.a. seminarier för medföljare. Ett informellt medföljarnätverk, Utrikes Marknadstjänster, UDM, har startats för att ytterligare förbättra arbetsmöjligheterna för medföljare. Utrikesdepartementet har en tjänsteman som samordnar de frågor som rör medföljargruppen, i nära samarbete med medföljarföreningen, SAK och även på utlandsmyndigheterna finns kontaktpersoner för medföljarfrågor.

Beträffande arbetstillstånd för medföljare kan utskottet konstatera att Sverige hittills ingått bilaterala avtal om arbetstillstånd för medföljare till tjänstemän vid diplomatisk beskickning, konsulat eller vid internationell organisation med USA, Kanada, Chile och Australien. Svenska medborgare har dessutom rätt att arbeta i EU-länderna samt, genom EES-avtalet, i Norge, Island och Lichtenstein. Uppgifter från Utrikesdepartementet bekräftar att departementet aktivt arbetar för att få fram ytterligare bilaterala avtal, bl.a. med Israel, som förbättrar medföljarnas möjligheter att ta anställning i stationeringslandet.

Även avseende jämställdhetshänsyn i medföljarfrågor har departementet uppmärksammat de problem som föreligger. Statistik från augusti 2001 visar att endast 35 % av de kvinnliga tjänstemännen åtföljs av medföljare medan motsvarande siffra för manliga tjänstemän är 77 %. Utskottet har erfarit att departementet mot bakgrund av dessa siffror internt avser att utreda de orsaker som ligger till grund, i syfte att vidta lämpliga åtgärder.

I fråga om medföljares sjukpenninggrundande inkomst noterar utskottet att Utrikesdepartementet instämmer med motionärerna i att de medföljandes ekonomiska trygghet skulle förbättras avsevärt om de finge stå kvar i det s.k. SGI-systemet, under perioden utomlands.

Avseende arbetslöshetsförsäkring för UD-medföljare, har utskottet inhämtat följande information och förtydligande. Bestämmelsen i arbetslöshetsförsäkringslagen (ALF 16§ p. 7) innebär bl.a. att den tid då den medföljande UD-maken varit bosatt utomlands skall betraktas som överhoppningsbar under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda. Enligt SFS 2000:1460 17 § a, som gäller fr.o.m. februari 2001, får emellertid den överhoppningsbara tiden bara omfatta sju år i sträck. Utrikesdepartementet ser tidsbegränsningen som ett problem mot bakgrund av att departementet av bl.a. besparingsskäl förlängt stationeringsperioderna till att vara upp till tio år. Det innebär att

vissa medföljare kommer att vara utomlands i åtta till tio år i sträck, varvid de förlorar sin möjlighet till a-kassa vid återkomsten till Sverige. Även i fråga om de medföljande barnens situation och rättigheter tillstår Utrikesdepartementet att det förekommer flera problem, som man i samarbete med andra ansvariga myndigheter försöker åtgärda.

De problem rörande de medföljandes situation som tas upp i motionerna är angelägna inte minst med tanke på de berörda, men också från mera allmänna utgångspunkter eftersom de långsiktigt har betydelse för utrikesförvaltningens personalförsörjning och därmed för hur Sverige kommer att representeras och uppfattas i utlandet.

Mot denna bakgrund förutsätter utskottet att Utrikesdepartementet och andra berörda myndigheter fortsätter sina ansträngningar att finna lösningar till de problem som drabbar medföljare inklusive barn. Utskottet avser även fortsättningsvis, bl.a. inom ramen för sin verksamhet med uppföljning och utvärdering, att följa utvecklingen i dessa frågor.

Utskottet vill i denna del avslutningsvis påpeka, att även om motionerna fokuserar på förhållandena för diplomatisk personal är det angeläget att motsvarande problem också uppmärksammas vad avser andra kategorier utsänd personal.

Med vad ovan anförts anser utskottet att motionerna 2001/02:K234 (kd) och 2001/02:K403 (m), yrkandena 1–6 kan besvaras.

Stockholm den 25 oktober 2001

På utrikesutskottets vägnar

Viola Furubjelke

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Viola Furubjelke (s), Sören Lekberg (s), Berndt Ekholm (s), Lars Ohly (v), Holger Gustafsson (kd), Bertil Persson (m), Carina Hägg (s), Agneta Brendt (s), Marianne Jönsson (s), Murad Artin (v), Sten Tolgfors (m), Marianne Samuelsson (mp), Marianne Andersson (c), Karl-Göran Biörsmark (fp), Karin Enström (m), Hans Hjortzberg-Nordlund (m) och Rosita Runegrund (kd).

Avvikande meningar

Medel för bibehållande av vissa utlandsmyndigheter

Bertil Persson, Sten Tolgfors, Karin Enström, Hans Hjortzberg-Nordlund, (alla m), Holger Gustafsson, Rosita Runegrund (båda kd), Marianne Andersson (c) och Karl-Göran Biörsmark (fp) anför:

Sverige behöver mer än någonsin den möjlighet till dialog och kontaktytor som utlandsmyndigheter innebär i en alltmer globaliserad värld. Sverige bör därför vara representerat i länder som är av central betydelse för svenska utrikes- eller säkerhetspolitiska intressen, som är viktiga för svenskt näringsliv, som är partner i utvecklingssamarbetet eller som är av stor regional betydelse.

Under det svenska EU-ordförandeskapet fattade regeringen beslut om att lägga ned ambassaderna i Beirut, Lima, Tunis och vid Heliga Stolen. Det vore olyckligt om Sverige på detta sätt begränsar sina kontaktytor mot omvärlden. Mot denna bakgrund anser utskottet att tillräckliga resurser bör avsättas för att möjliggöra fortsatt diplomatisk närvaro i Beirut, Lima, Tunis och vid Heliga Stolen. Detta bör med bifall till motion 2001/02:K302 (m, kd, c, fp) yrkande 2 ges regeringen till känna.

Principer för utrikesrepresentationen

Bertil Persson, Sten Tolgfors, Karin Enström, Hans Hjortzberg-Nordlund (alla m), Holger Gustafsson, Rosita Runegrund (båda kd), Marianne Andersson (c) och Karl-Göran Biörsmark (fp) anför:

I dag har Sverige ökade förpliktelser i Europa, men detta innebär inte att svenska åtaganden i Afrika, Asien, Mellanöstern och Latinamerika minskar. Tvärtom behöver Sverige mer än någonsin den möjlighet till dialog och kontaktytor som en utlandsmyndighet innebär i en alltmer globaliserad värld.

I februari år 2001 utlovade Utrikesdepartementet att genomföra en översyn i samråd med riksdagen om vilka principer som skall gälla för utrikesrepresentationen. En sådan översyn skulle äga rum innan det blev aktuellt att fatta beslut om eventuella ambassadnedläggningar. Trots detta löfte fattade regeringen under det svenska EU-ordförandeskapet beslut om att stänga utlandsmyndigheterna i Libanon, Peru, Tunisien och Vatikanen. Detta beslut fattades av budgetsäl och utan att en noggrann prövning gjorts i samråd med riksdagen och andra berörda.

Det är viktigt att Sverige är representerat i länder som är av central betydelse för svenska utrikespolitiska intressen. Regeringen bör nu genomföra en grundlig utredning om vilka principer som skall gälla för den svenska utrikes-

representationen samt tillämpningen av dessa och återkomma till riksdagen för överläggningar om och fastställande av principerna.

Med tillstyrkande av motion 2001/02:K302 (m, kd, c, fp) yrkande 3 anser utskottet att det ovan anförda bör ges regeringen till känna.

MR-attachéer vid utlandsmyndigheterna

Holger Gustafsson och Rosita Runegrund (båda kd) anför:

Det är av största vikt att främjandet av de mänskliga rättigheterna genomsyrar hela den utrikespolitiska verksamheten. Därför räcker det inte med handlingsprogram, utan det krävs därutöver aktivt handlande från utlandsmyndigheternas sida. Inom det militära och säkerhetspolitiska området har man på vissa strategiskt valda ambassader placerat militärattachéer för att främja viktiga säkerhetspolitiska relationer med andra stater samt för att följa utvecklingen på plats i viktiga regioner. På ett liknande sätt bör Sverige även ha MR-attachéer utplacerade på viktiga och strategiskt valda ambassader, dvs. där det anses som särskilt nödvändigt för att följa utvecklingen i frågor rörande de mänskliga rättigheterna. Detta skulle främja bevakningen i specifika regioner samt underlätta samarbetet med svenska internationella företag och svenska frivilligorganisationer på plats, liksom samarbetet och koordineringen med internationella organ och organisationer.

Mot bakgrund av det anförda och med anledning av motion 2001/02:U351 (kd) yrkande 8 anser utskottet att regeringen bör utreda förutsättningarna för att utse MR-attachéer. Detta bör ges regeringen till känna. Därmed tillstyrks motion 2001/02:U351 (kd) yrkande 8.

Miljöattachéer vid utlandsmyndigheterna

Holger Gustafsson och Rosita Runegrund (båda kd) anför:

Enligt utskottets uppfattning är det av central betydelse att förbättra den svenska utrikesförvaltningens bevakning, kompetens och externa samarbetsmöjligheter vad avser globala miljöfrågor. Sverige bör därför ha miljöattachéer utplacerade på viktiga och strategiskt valda ambassader, dvs. där det anses som särskilt nödvändigt för att följa utvecklingen i frågor rörande miljöfrågorna. Detta är särskilt viktigt i ofta utsatta naturkatastrofområden, exempelvis i regioner där miljöförstörelsen är särskilt påtaglig eller där stora internationella insatser görs för miljöskydd.

Mot bakgrund av det anförda och med anledning av motion 2001/02:U351 (kd) yrkande 9 anser utskottet att regeringen bör utreda förutsättningarna för att utse miljöattachéer. Detta bör ges regeringen till känna. Därmed tillstyrks motion 2001/02:U351 (kd) yrkande 9.

Särskilt yttrande

Principer för utrikesrepresentationen

Lars Ohly och Murad Artin (båda v) anför:

Sverige har i årtionden åtnjutit ett högt anseende i tredje världen. I världens fattiga länder har Sveriges internationella agerande åtnjutit respekt. Till viss del har detta berott på att Sverige haft omfattande internationella kontakter i många länder – inte minst i tredje världen.

Regeringen lade emellertid förra året ned tre ambassader i strategiskt viktiga länder i tredje världen – Peru, Tunisien och Libanon. Vänsterpartiet riktade kritik mot dessa åtgärder. Vi hyste i samband med Sveriges inträde i EU starka farhågor för att Sveriges utrikespolitik skulle bli starkt eurocentristisk. Dessa farhågor har i långa stycken besannats. Så har exempelvis Sveriges representation i Bryssel vuxit kraftigt på bekostnad av vårt lands representation i tredje världen. Vänsterpartiet anser att bristen på balans mellan EU-länderna och världens fattiga länder när det gäller Sveriges utrikesrepresentation måste justeras.